

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

**Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide
23. oktobra t. l.**

Razpis pisateljskih nagrad.

Podpisani odbor razpisuje dvoje pisateljskih nagrad, in sicer prvo v znesku 150 (stopeneset) kron, drugo v znesku 100 (sto) kron za dva spisa pripovedne vsebine, namenjena slovenski mladini.

Vsak spis obsegaj po 6 (šest) tiskanih pol male osmerke, kakršne so knjige, ki jih izdaja »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

Vsak spis obsega lahko eno samo povest ali pa več povesti. Vsaki povesti pa bodi vzeta snov iz dobe sedajne vojne.

Vsaki knjigi bodi namen, zbujači v slovenski mladini patriotski čut ter ljubezen do cesarja in domovine, poveljevali junaštvo naših vojakov, navduševati za stalno slogo med avstrijskimi narodi.

Spise je poslati do 15. decembra t. l. na naslov: **Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, Ključalničarska ulica.** — Na spisu ne sme biti pisateljevega imena, nego mora biti to zapisano v posebnem zavitku, ki bodi označen z naslovom dotične povesti.

**Za odbor »Društva za zgradbo
Učiteljskega konvikta v Ljubljani«,**
dne 4. oktobra 1914.

Jakob Furlan,
t. č. predsednik.

Juraj Režek, Jakob Dimnik,
t. č. tajnik, t. č. blagajnik.

NOV DEŽELNI ŠOLSKI NADZORNIK ZA KRANJSKO.

Dunaj, 3. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« javlja: Cesar je imenoval ravnatelja državne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Gorici, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, za deželnega šolskega nadzornika.

Dunaj, 2. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« poroča: Minister za nauk in bogočastje je pridelil deželnega šolskega nadzornika, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, v službovanje deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko.

Za Slov. Šol. Matico.

Odbor S. Š. M. se obrača z nujno prošnjo do gospodov poverjenikov in gospodov poverjenic, naj prejkoprej nabere letošnji prispevek od vseh Maticarjev ter ga takoj pošljejo blagajniku g. J. Dimniku, nadučitelju v Ljubljani, da bomo vedeli, koliko obsega smemo odmeriti letošnjim publikacijam. Vsaka okrajna učiteljska knjižnica, vsaka šola, vsak slov. učitelj in vsaka slov. učiteljica bi morali biti društveniki S. Š. M. Gospodje nadučitelji in gospe nadučiteljice bi lahko veliko pripomogle k temu idealnemu stanju našega društva, ko bi hoteli svojo vplivno besedo porabiti o pravem času in na pravem mestu. In koliko zasluge bi si pridobili s tem za napredek slov. pedagogike in slov. šolstva! Več ko podvojilo bi se lahko število Maticarjev in obseg Maticinih knjig kljub vojni!

Iz poziva odbora S. Š. M. v »U. Tov.« št. 36 in »Pop.« št. 9, 1. 1914.

Če bi ne bili izredni časi in izredne razmere, bi se človek za glavo prijel, da je sploh mogoč tak poziv; da je potreben! Zdaj ga časi in razmere upravičujejo. Zdi pa se mi, da bi moral pri nas iziti časih tak poziv celo v mirnih časih. Saj izkazuje »Letopis S. Š. M.« za l. 1913. le 1675 članov, slovenskega ljudskošolskega učiteljstva pa je gotovo več kot dvakrat toliko. K temu pa še pridejo okrajne učiteljske knjižnice, domače učiteljske knjižnice in knjižnice učiteljskih društev. Da se oklepa S. Š. M. tudi slovensko učiteljstvo srednjih in drugih šol, da so ji naklonjeni razni p. n. zasebniki in društva, ki se zanimajo za vzgojna vprašanja, nam pove izkaz. Kako je torej to, da je število članov tako nizko?

Potrkaemo si, ljudskošolsko slovensko učiteljstvo, na prsi: Naš in predvsem

naš greh je! Hočemo, da, in zahtevamo, da uvažuje odbor S. Š. M. predvsem želje in potrebe našega stanu; da nam nudi predvsem največ za ljudsko šolo; v nadomestilo pa . . . Znabiti, da je res med temi 1675 člani največ še vseeno ljudskošolskega učiteljstva; a vedno je še tudi večina premala in premala z ozirom na namen Maticice. Tudi večina nas še ne opravičuje; tudi pri večini je za nas poniževalno, da se mora odločiti Maticin odbor do poziva. Ne samo letos, tud druga leta je bilo to, ko niso mogle opravičevati našega nezanimanja za našo stvar razmere in čas.

Nezanimanje! Ali ga opravičujejo razmere danes, ko ga nismo smeli pozabiti poprej?

Rekel bi, da tudi ne. Vzlic vsem razmeram ne sme pozabiti slovenski učitelj tudi v teh časih na eno: na svojo nadaljno izobrazbo. Zlasti ne tisti, ki ne stojijo v bojnih vrstah. Odzovimo se klicu domovine doma; posvečujmo ji vse svoje moči, a pozabiti ne smemo, da ne živimo le zdajšnjemu času, ampak tudi prihodnosti, in da je ta še vedno v šoli. Sem pa nas je postavil naš poklic, in ta zahteva zaradi bodočnosti, da ne mirujemo v tem, kar je njegovega, ker s tem nazadujemo. In grešno nazadovanje bi bilo, če bi si morali priznati, da je ustavila — četudi le za eno leto — svoje delovanje S. Š. M. zaradi naše brezbriznosti.

Niso očitki, kar sem napisal. Resnica je, ki podpira prošnjo:

Omogočimo S. Š. M. izdanje publikacij, podprimo jo gmočno, čimprej, tem bolje! Ponavljam ob koncu le odborov poziv na poverjenike:

»Če je morebiti ta ali oni poverjenik poklican k vojakom in ne bi mogel opravljati letos svojega posla kot poverjenik, bi bila Matica jako hvaležna, ko bi kateri njegovih tovarišev ali pa katera tovarišica prevzela začasno njegov posel — dobri stvari na ljubo.«

In vsemu slovenskemu učiteljstvu:

Ne manj! Več, več in še več! Če se omalovažujemo v kulturnosti sami, ki se nazivamo »pionirje kulture«, nas bodo omalovaževali tudi drugi! Pav. Flerš.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

PAVEL KURALT.

V bitki pri Grodeku je padel tovariš Karel Kuralt, učitelj v Šmarju in rezervni kadet 27. pehotnega polka.

Slava spominu tovariša junaka!

CESARJEV GOD.

Cesarjev god je dne 4. t. m. slovesno praznovala vsa monarhija, in so vsi narodi novič posvedočili cesarju svojo nemojnost vdanost in zvestobo. Cesar se je ta dan lahko z veselimi pogledi ozrl po svoji državi, zakaj videl je, da so vsi njegovi narodi v tem težkem vojnem času pozabili, kar jih je ločilo, in so vsi združeni pod njegovo zastavo. — Vse šole, koder se vrši redni pouk, so večinoma že 3. t. m. na slovesen način praznovala cesarjev god.

O NARODNOSTNEM SPORAZUMU.

O narodnostnem sporazumu je priobčil nedeljski »Pester Lloyd«, oficijozno glasilo ogrske vlade, zanimiv članek, v katerem se naglašajo med drugim: »Prebivalstvo čuti in se sigurno nadeja, da bodo narodnostne borbe po končani vojni dobile docela drugo lice, kakor so ga imele prej. Narodni sporazum se bo dal neprimerno laglje doseči, a državi kot objektivnemu sodniku v narodnih nesoglasicah se bo rade volje priznavala večja avtoriteta kakor dosedaj. Želje posamnih narodov, ki se vkljub nesporu njihovi upravičenosti niso mogle izpolniti zaradi neugodnih nacionalnih sporov, se bodo brzo in brez truda

LISTEK

Navodila k Widrovi knjigi „Moje prvo berilo“.

II.

R.

Pri tej črki in pri vseh naslednjih črkah sem obravnavala v knjigi narisane predmet v nazornem nauku, učenke so si zapomnile formulirane stavke, ob sklepu pa pesemco. Pri črki r sem vzela pojmi riba, potem pa pesemco:

Raca plava na vodi mirno in brez skrbi; riba se skriva v vodi, ribiča se boji; počasni rak pa kraj vodé preži na mlade ribice.

C.

Cerkvica vrh gore, cerkvica bela, vsak dan pozdravlja te duša vesela.

Č.

Po obravnavi črešnje sem podala znano uganko:

Belo ko sneg, zeleno ko detelja, rdeče ko kri — otrokom dobro diši.

T.

Pokaže se papirnat zmaj ter se nava-ja otroke, kako si ga napravijo sami. Potem:

Tinček priteče iz šole, nalogo najprej naredi, potem s papirnatim zmajem po travniku teče, hiti.

D.

Lepšega kraja nikjer ne poznam, ko kraj je domači, kjer dom svoj imam.

Z.

Ker je v berilu za II. razred dolga pesemca »Zvon na poti«, zato sem povedala učenkam v kratkih stavkih povest o »Zvonku, ki ni rad hodil v cerkev«, ter jim obljubila, da se bomo v II. razredu učili lepo pesemco o tem dečku.

Ž.

Žiga in Željko, dva čvrsta drvarja, v gozdu posekata močno drevó, zdaj pa na trati ž žago železno žagata deblo z jako rokó: žiga-žaga, žiga-žaga.

L.

Lisica v nazornem nauku, potem pa basen »Lisica in raca«, ki je očitana pri veliki črki »L« v kratkih in jednatih stavkih.

B.

Boris ima prav lep boben, z njim najraje se igra . . . Semtertja vesel koraka ter po bobnu ropota: bam-brbam; bam-brbam

S.

Srna in srnjak po gozdu se podita, zelenjave iščeta, da z njo se preživita.

Š.

V šolo, v šolo veselo hitim, v šoli se lepega mnogo učim.

H.

Tam stoji mi trata zala, poleg trate hišica, o! ta hišica je mala, vendar lepo zidana.

K.

Konjič vriska ihaha itd. (Po Levstiku.)

P.

Psiček laja hov-hov-hov itd. (Po Levstiku.)

J.

Jež ima bodečo sukno, če loviš ga, zleze v luknjo ali v klopčič se zvali; če ga primeš, te boli.

G.

Kjer v gozdu je mokró, tam gobe rastó, na gobi si palček godi lepo.

F.

Dva dobrodušna palčka na trgu sta bila, zdaj pa domov neseta, kar nakupila sta: za deco sladkosnodo fig suhih venec cel, a vsak odraslih palčkov fižola bo vesel.

Vedeževalka.

Da je slovita francoska vedeževalka Marija Ana Lemormand, rojena leta 1772 v Nomardij in umrla leta 1843 v Parizu, imela tekem svojega dolgega uspešnega življenja ne le v svoji domovini, ampak tudi v inozemstvu intimne zveze v najvišjih krogih ter da je poleg posla vedeževanja tudi pisateljica: vse to morda ni

lahko izpolnile po končani vojni, v kateri se je s skupno prelito krvjo razvilo čuvstvo vzajemnosti. Ne bo se pozabilo in ne sme se pozabiti, da so se nemški, madžarski, slovanski in italijanski vojaki z enako požrtvovalnostjo borili za skupne interese, a tudi sami ti vojaki bodo iz te vojne donesli domov novo, bolj zdravo državno čuvstvanje, spojeno z medsebojnim spoštovanjem in z medsebojno obzirnostjo.

UMESTNA, HVALEVREDNA NAREDBA.

Predsedništvo nižjeavstrijskega namestništva je razposlalo podrejenim oblastim naredbi, ki jim nalaga, naj v sedanjih časih, ko je enotno nastopanje državljanov vseh narodnosti tako potrebno, v jezikovno mešanih krajih preprečajo vse, kar bi moglo spominjati na narodnostne spore. V ta namen naj stopajo v stike z merodajnimi krogi, da se bo opuščal vsak izraz narodnega nasprotstva brez škode za drugačno narodno uveljavljanje. In rečeno namestništvo je pridodalo nekaj pripomb, ki jih tukaj navajamo: »Ni smeti prezreti, da morejo narodna ali drugačna narodno-politiška trenja dovesti do tega, da se iz golega sovraštva proti političnim nasprotnikom delajo ovadbe, ki morejo imeti za ovajence težkih posledic. Zato je naloga varstvenih oblastí, da take ovadbe preiskujejo s polno objektivnostjo glede na njihovo resničnost. Golih denuncijacij oblasti ne smejo poslušati. Izjemne navedbe niso naperjene proti nobeni narodnosti in niso po svojem bistvu določene v to, da bi pokrivala preganjanje novin, združenj ali organizacij kateresibodi narodnosti, ako ni dvomiti na njihovi državni zvestobi.«

KOLIKO JE MOBILIZIRANIH UČITE-LJEV NA ČESKEM.

»Učiteljske Noviny« poročajo, da je nemških učiteljev na Češkem mobiliziranih 25%, nekaj več učiteljev češke narodnosti. V Pragi je mobiliziranih učiteljev 60, v Kraljevih Vinogradih pa 70. Več čeških učiteljev je že padlo na bojnem polju, veliko jih je pa ranjenih, bolnih in ujetih.

POD KAKIMI POGOJI BI BILA NEMČIJA PRIPRAVLJENA SKLENITI MIR?

Korespondenčni urad: Reuterjev urad poroča iz Novega Jorka: Neko preko Sayvillia došlo poročilo, najbrže inspirirano iz Berlina, pravi, da bi vočigled velikim žrtvam Nemčije bila pripravljena nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg in šef generalnega štaba Moltke, skleniti mir le v tem slučaju, če bi bil položaj Nemčije v bodoče nedotakljiv. To naziranje je v Nemčiji splošno razširjeno.

CESAR AVSTRIJSKI — KRALJ POLJSKI.

Nemški listi javljajo iz Kielc, da so tam zaprisegli oddelek rusko-poljskih legionarjev. Zaprisežna formula se je glasila: »Prisezamo vsemožnemu Bogu, da bomo Njegovemu Veličanstvu, našemu vzvišenemu monarhu in gospodu, Fran Jožefu I., po božji milosti cesarju Avstrijskemu, kralju Češkemu, apostolskemu kralju Ogrskemu, kralju Poljskemu, ohranjali zvestobo in vdanost...« Ta vest prihaja iz poljskega vira in ni potrjena od druge strani.

splošno znano. Ostavila je več nego 20 knjig, med katerimi so »zgodovinski in tajni memoar cesarice Josipine« najinteresantnejši pač zato, ker je bila s cesarico Josipino v jako zaupnem razmerju in je ta poslednja gotovo vplivala na sestavo knjige. Malo pred svojo smrtjo je zaključila svoje delo, ki je imelo naslov »Mes dernieres révélations« (Moja zadnja razkritja) in ki je izšlo šele po njeni smrti. Nekatera teh prorokovanj od onkraj groba čakajo še na svojo izpolnitev, in ker so po velikem delu političke naravi, bo morda zanimalo čitatelje, ako jih spoznajo.

O Franciji piše — kakor omenjeno — v letu 1843 sledeče:

»Kraljestvo postane v drugič cesarstvo«. — To prorokovanje se je kmalo izpolnilo. In dalje je rečeno: »Meje, ki jih je nekdaj njega orel določil, bodo zopet pripoznane in pride do zveze z nekim velikim narodom«. Tu se je torej francosko-ruska zveza napovedovala že pred dve-ma rodovoma.

Povratek Bourboncev napoveduje sledeče prorokovanje: »Lilija, ki so te zlomili, ki pa te niso mogli izkoreniniti, tvoje cvetice vzcveto vnovič, in tvoje steblo bodo čuvali zvesti in vdani prijatelji. Čuti bo krik, ki ga dvigne ljudstvo, in ti zasedeš zopet prestol svojih očetov.«

Turčiji je prorokovala izid balkanske vojne takole: »Stara država proroka, vidim, kako tvoj polmesec obledeva in

VOJNE RAZGLEDNICE.

Izšla je druga serija, št. 4—7, teh po vojni pomožni pisarni ministrstva za notranje stvari izdanih razglednic. Nova serija vsebuje zanimive slike s severnega bojišča, in sicer običanje artilerije v globokem pesku pri Krasniku, polom kozaškega napada po ognju naše infanterije in strojnih pušk pri Levovu, znano junaško rešitev avtomobilskega trena pri Bursztynu in posnetek inspekcijske vožnje, ki je dovedla vrhovnega nadvojvodo Friderika, nadvojvodo - prestolonasledn. Karla Franca Jožefa in šefa generalnega štaba Conrada pl. Hetzendorfa do strelne linije v bitki pri Grodku. Naročje je pošiljati: Kriegshilfsbureau, Wien, I. Bez., Hoher Markt št. 5. Cena razglednice 20 vinarjev.

KAKŠNO PERILO RABIJO RANJENCI?

Pri »Rdečem križu« se oglašajo mnogo oseb, ki bi radi darovali v bolnišnicah ležečim ranjencem perilo, pa ne vedo, kakšno mora biti. — Vodstvo »Rdečega križa« daje zato vsem darovalcem, ki žele pomagati našim vojakom s tako dobrodošliimi darovi, sledeče navodilo o velikosti in kakovosti perila za ranjence: Kot posteljno perilo se rabijo rjuhe (170 cm široke, 260 cm dolge, iz platna ali bombažnega gradla); bulet za blazine (52×72 cm in letno blago); prevlake za blazine (55×75 cm iz barvanega gradla ali platna); žimne varovalce (Matrazenschoner) 90×190 cm iz platna ali bombažnega gradla; blazine iz vezanice ali iz bombaža. Od bolniškega perila se rabi: dnevne srajce (preproste), srajce za ranjence (zadaj odprte, s trakovi); spodnje hlače, molino s trakovi; dokolenice iz bombaža (brez pete); žepni robci; bolniške halje (modro-bele, proga-ste za rekonvalescente). Nadalje omenjamo, da je sirovo domače platno prav dobro za posteljno perilo. Zimsko perilo in obleko za vojake na bojnem polju in bolniško perilo, platno in druge reči naj se pošlje v cesarja Franca Jožefa azil v Ljubljani. Pukana, ne nastrgana šarpija se nareži iz vsake vrste platna. Dalje pripominjamo, da so za vojnega stanja vse dopisovanje, denarne in zavojne pošiljatve (obvezila, perilo i. dr.), ki se pošljejo »Rdečemu križu«, poštne proste. — Pristaviti pa se mora naslovu: Podpora za vojaštvo (Militär-Unterstützungssache) in tudi ime pošiljatelja.

ZVEZA ZA OSVOBODITEV UKRAJINE.

V prvi številki »Ukrajinskega korespondenčnega lista«, ki ga izdaja načelnik ukrajinskega kluba, dr. Konstant Levycki, se obrača Zveza za osvoboditev Ukrajine do javnega mnenja Evrope proti Panmoskovitstvu, ki stremi za tem, da si osvoji morske ožine in Carigrad, kamor gre pot po receptu ruske diplomacije preko Dunaja. Nadalje izvaja oklic, da more tvoriti le prosta Ukrajina, ki se naslanja na trozvezo, močno zaščito vse Evrope proti Rusiji. Ukrajina je bila vedno najhujši sovražnik Rusije, zato bo zastavila tudi sedaj vse svoje sile, da končno obračuna z Rusijo. Oklic apelira na vso Evropo, da naj podpira stremjenja Ukrajincev, ki s svojim odporom služijo obenem stvari evropske demokracije. Nikdar se ne bo Evropa pomirila, nikdar se ne bo oprostila grozeče invazije carizma, nikdar ne bo svesta svojih kulturnih pridobitev, dokler se ne ustanovi na širnih starih Ukrajine obrambna država proti Rusiji.

ugaša, iz slabotne ti roke pada meč.

Ruski državi velja sledeče: »Vidim, kako na severu velikanski orel razpenja svoje peruti. Sviti obdaja njegovo glavo, Neizmerna ruska država, pazi se pred belim orlom; misliš, da je mrtev, ali on le spi.«

Ta domnevani mrtvi, toda le spečeli orel je — Poljska.

O Angliji pravi: »Anglija! Anglija! Dan, ko se boš morala pokoriti za svoje grehe, se bliža. Irska, veseli se, ura maščevanja je prišla, tvoj tribun te osvobodí. Sedaj vidim kri, morilni boj, povsod grozo in razdevanje...«

Takratni princ, kasnejši pruski kralj in nemški cesar Viljem I. je bil pri vedeževalki l. 1829. in jo vprašal: »Kdaj bom prvokrat poveljeval na bojnem polju?« Vedeževalka je vzela kos papirja in zapisala nanj: 1829+1+8+2+9. To dá 1849. In res je princ Viljem tega leta na čelu svojih čet korakal proti Badenski. Potem je princ Viljem vprašal: »Kdaj se izvrši najvažnejši dogodek v mojem življenju?« Vedeževalka je zapisala: 1849+1+8+4+9, t. j. 1871. Tega leta je bil princ Viljem — poznejši pruski kralj — proglašen za nemškega cesarja. Dalje je princ vprašal: »Koliko časa bom živel?« Vedeževalka zapíše: 1871+1+8+7+1, t. j. 1888, katerega leta je tudi v resnici umrl cesar Viljem I. Še zadnje vprašanje je stavil princ: »Kdaj bo vodila Nemčija najpo-

DIREKTNO DOPISOVANJE VOJNIH UJETNIKOV S SVOJCI.

Korespondenčni urad poroča: Ujetniški pozvedovalni urad »Rdečega križa« se trudi, kakor poroča »Rdeči križ«, da bi omogočil direktno dopisovanje med ujetniki in njihovimi svojci. — C. in kr. ministrstvo je iz humanega stališča dovolilo, da vojni ujetniki sovražnih držav lahko dopisujejo s svojo domovino. To se uvede, kakor se sedaj vidi, tudi v Rusiji in Srbiji. To se lahko povzame iz tega, da je že več pisem, ponajveč sorodnih ujetnikov, prišlo iz imenovanih držav po posredovanju »Rdečega križa« k nam. Vodstvu »Rdečega križa« je v veliko veselje, da se iz teh pisem, ki morajo biti, preden se odpošljejo, kar je umevno, pregledana, lahko razvidi in poroča, da se naši ujetniki, ki so na Ruskem, povsem dobro počutijo in da lepo postopajo z njimi. — Pozvedovalni urad prosi ob tej priliki zopet, da se stavi vprašanja samo pisмено in ne ustno, ker bi bilo sicer nemogoče opravljati službe.

ODPIS HIŠNEGA DAVKA.

Vodja finančnega ministrstva je glede dovolitve odpisa hišnega davka od stanovanj, ki se povodom vojne krize brezplačno prepuste delavcem, izdal sledeče navodilo vsem finančnim deželnim oblastim: Tudi če se pri brezplačni prepustitvi stanovanj uslužbencem ne vračuna stanarina medzi, se mora sicer vedno to upoštevati, da obstoja — dokler traja delovno razmerje — med tako prepustitvijo stanovanja in delom imetelja stanovanja gotova gospodarska zveza, tako, da ne moremo pravzaprav govoriti, da se je stanovanje zastonj (kot darilo) prepustilo. Če pa delavci zaradi ustavitve ali redukcije prometa niso več uslužbeni pri podjetniku, vseeno pa se dopusti, da ostanejo še nadalje brezplačno v dosedanjih stanovanjih, tedaj odpade zveza med delovnim razmerjem in prepustitvijo stanovanja. Tedaj pač ni nobene ovire, da se tudi v tem slučaju odpiše davek.

LEGIJA BOGOSLOVCEV.

Iz Debreczina poroča korespondenčni urad: Vzvišen zgled patriotičnega navdušenja je dalo te dni štirideset absolviranih bogoslovcev reformirane cerkve. Šli so k škofu, ki je bil storil potrebne korake, da v vojaško službo kot pomožni duhovniki poklicanim novo posvečenim izposluje oprostitev ter izjavili, da glede na najvišje interese domovine ne marajo oprostivte, temveč da žele iti pod orožje k armadi. — Škof je na to ukrenil pri hnovskem ministrstvu vse potrebno, da se prostovoljna legija bogoslovcev izvežba ter odpošlje na bojno polje.

MOLTKEJEVO PISMO.

Berlinski listi prvokrat priobčujejo pismo generalfeldmaršala grofa Moltkeja z dne 14. maja 1878 na nekega norveškega prijatelja. Moltke je pisal: »Morda se enkrat vsi germanski rodovi spomnijo svojega germanskega izvora in stvorijo krepak odpor proti poplavi iz vzhoda in zahoda.«

NEMŠKI SOCIALNI DEMOKRATJE V VOJNI SLUŽBI.

Socialno-demokratska okrajna zveza Magdeburg-Anhalt je izvedla štetje v vojni službo vpoklicanih socialno-demokrati-

skih strankinih članov, ki je dalo zanimiv rezultat. Okraj obsega osem državnozbornskih volil. okrajev vladnega okraja Magdeburg in dva volilna okraja vojvodine Anhaltske. V teh desetih okrajih je imela stranka dne 1. julija t. l. 28.642 moških članov. Od teh je bilo dne 6. pret. m., ko se je izvršilo štetje, vpoklicanih v vojno službo 9162, nič manje nego 32 odstotkov. To število se še izdatno pomnoži, ko bo tudi vpoklic črne vojske izveden v polnem obsegu. Med vpoklicanci je bilo 489 funkcionarjev stranke. V nekaterih krajih so bili vsi funkcionarji vpoklicani v vojno službo. Kakor se daje izračunati, so postavili samo organizirani soc. demokratje okraja Magdeburg-Anhalt tri polke v vojnem številu. »Arbeiter Zeitung« izraža željo, naj bi strankine organizacije tudi pri nas izvedle take statistične izkaze.

ITALIJANSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA ZA NEVTRALNOST ITALIJE.

»Agenzia Stefani« poroča glasom korespondenčnega urada: Vodstvo združene socialistične stranke, ki je imelo skupno sejo s parlamentarno skupino, se je izreklo v prilog absolutne ohranitve nevtralnosti Italije do rešitve konflikta ter je sklenilo, da izda v tem zmislu proglas na delavstvo. Razsežni manifest razlaga splošno, kakor tudi posebne vzroke, ki govorijo za potrebo nevtralnosti Italije, kateri je kakor edini nevtralni evropski velesili stem prečrtana misija, da postane posredovalka med vojajočimi in da na dan miru proglasi tista velika načela, ki naj tvorijo podlago združenih držav, namreč: omejevanje oboroževanja, glasovanje po ljudstvu in odločitev po razsodišču.

40 NEMŠKIH NUN IZGNANIH.

Korespondenčni urad poroča iz Antwerpna preko Berlina: Belgijski orožniki so udrli v nemški samostan v Borsbeek in izgnali 40 nemških redovnic na Nemško. Kot vzrok so navedli, da je baje neka redovnica rekla nekemu delavcu, naj moli za nemškega cesarja, ne pa za belgijskega kralja.

Otroci blisploh ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Knelpovo sladno kavo.

Če se pije gorke ali mrzle, vsaj je Kathreinerjeva popolnoma neškodljiva, ugajajoča in sprosto svojo pripravo najboljše glada jako krepilna.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

membnejšo vojno, v kateri bo zmagala?« Gospa Lemormand je zapisala: 1888+1+8+8. To dá letnico 1913. Torej se je vedeževalka zmotila le za eno leto.

Starost velikih vojskovodij.

Vojskovodje, ki so se dosedaj odlikovali v sedanjih vojni, štejejo večinoma že vsi precejšnje število let. General Kluck, ki je premagal angleško armado pri St. Quentinu v Franciji, šteje že 68 let, saški general Hausen in pruski general Hindenburg, ki je premagal Ruse v vzhodni Prusiji, pa štejeta 67 let. Osvojitelj Lütticha, general Emmerich, je star 65, general Heeringen pa 64 let.

Tudi v prejšnji nemško-francoski vojni l. 1870. so imeli nemški generali, ki so se odlikovali, skoro vsi okoli 60 let.

Drugače je bilo v prejšnjih časih. Takrat so si iskali vojskovodje latorike že v mladih letih. Aleksander Veliki, Hanibal, Friderik Veliki in Napoleon niso imeli še niti 30 let, ko so izvojevali že sijajne zmage na raznih bojiščih. Pri Rocroi je zmagal mladi princ Conde, komaj 22 let star, a Evgen Savojski je izvojeval svojo najlepšo zmago pri Zenti v 34. letu svoje starosti. Julij Cezar je v nekem oziru izjema, ker je prevzel vodstvo vojske šele v 42. letu svoje starosti. Mnogi odlični vojsko-

vodje so znali obvarovati in ohraniti svoj vojaški talent tudi še v globoki starosti. Tako je n. pr. princ Evgen Savojski še v 72. letu svoje starosti pokazal še velike strategične zmožnosti in sposobnosti. Tudi general Blücher je imel že bogate izkušnje, še preden je prevzel vrhovno vodstvo nad nemško armado. V 81. letu svoje starosti je vodil nemške čete od zmage do zmage, tako da je postal Marschal Vorwärts, kakor so ga imenovali vojaki, pravi vzor nemških zmagovalcev. Bil je telesno že jako slaboten, ko ga je doletela dolžnost, da prevzame vrhovno poveljstvo nad nemškimi četami v boju proti Napoleonu. Sivolas general je mnogo trpel v vojni zaradi svoje bolezní, toda njegova železna volja je vkljub temu triumfirala nad slabotnim telesom.

Blücherju je sličen v tem oziru naš nepozabni vojskovodja, maršal Radecki, ki je bil v 71. letu starosti imenovan za vrhovnega poveljnika avstrijskih čet v vojni z Italijani. Tudi on je imel nekaj strastno mladeniškega v svojem bitju, kar je stalo tako lepo v kontrastu z njegovo visoko starostjo.

Istotako je tudi stari Moltke v 66. letu stopil na čelo nemške armade. Do tedaj je bil vedno zatopljen le v svoje knjige in tudi ne dosti poznan. Odlikoval se je z veliko treznostjo in mirmim premotrivanjem vseh, najsi bodi tudi najbolj kočljivih stvari. V poznavanju strategije, posebno pa terena, je bil v onih časih sploh nenadkriljiv.

KRAKOV V ZNAMENJU VOJNE.

Neko pismo iz Krakova opisuje položaj v Krakovu sledeče: Vojno vzdušje s poljan, na katerih se bijejo Avstrijanci in Rusi, prihaja tudi do nas. Neprestani ambulanti vlaki prihajajo v polmraku. Odpirajo se vratca, in iz njih izstopajo lahko ranjeni, ki jih takoj namestijo v čakalnicah. Vlaki s težko ranjenimi ostanejo zaprti; kateri so in koliko jih je, zaradi prepovedi pristopa ne moremo vedeti. Zadnji begunci, ki se jim je posrečilo uiti, so dospeli semkaj pred par dnevi. Begunci so Poljaki in Rusini, največ pa je Židov. — Življenje v mestu je podobno težkemu bolniku. Neprestano odhajajo čete, a z vojnih krajev prihajajo bolni in ranjeni vojaki. V velikih vozovih za prevoz pohištv se dovažajo ruski ujetniki. Iz okoliških mest prinašajo Židje neprestano na svojih vozovih velike množine svojega blaga, priganjaje z nervoznimi klici svoje mršave konje. Vsi so ogrnjeni z dolgimi, črnimi suknjami. Kar hipoma so velike mase ljudstva, ki vrve po ulicah, razdele. Po ulici koraka izpred vod prepevačih ljudi. To so procesije za srečen izid vojne. Nepregledni izpred vodi se pomikajo tudi po najbolj zapuščenih ulicah, in sicer med prepevanjem litanij in molitvijo rožnih vencov. — Krakov se odlikuje po svoji pobožnosti. Malo je mest v Avstriji kakor Krakov, ki bi štela toliko samostanov in cerkev, ki se odlikujejo tako z vitkimi stolpi kakor tudi s ponosnimi zidanimi iz srečne preteklosti. Po ulicah notranjega dela mesta se nahajajo še danes ponosne palače in hiše poljskih knezov, kakor tudi patricijska domovja. Toda vsa ta poslopja so v nekem oziru pokvarjena nazunaj z raznimi gostilnicami in trgovinami, dočim spominja notranjost teh hiš s širokimi hodniki, galerijami, stopnišči in visokimi saloni še vedno na staro poljsko slavo in minuli sijaj. Vsaka hiša, ki se nahaja na trgu, ima svojo zgodovino. Vse je podobno veličastnemu okviru, ki so ga pustili pretekli veki nedotaknjene. Ravno po tem je najbrže spoznati, da je ostal Krakov poljski.

LÖWENSKO VSEUČILIŠČE SE PRESILI V CAMBRIDGE.

Iz Londona poročajo, da je senat vseučilišča v Cambridgeju poslal belgijskemu ministru v Londonu pismo, v katerem se vabi Löwensko vseučilišče, naj se začasno preseli v Cambridge in naj tam nadaljuje svoje specialne tečaje ter izdaja svoje diplome. Vseučilišče v Cambridgeju bi stavilo na razpolago potrebne prostore ter bi nudilo vse olajšave. Ko se je kardinal Mercier pred nekaj dnevi nudi v Londonu, se je informiral o tej ponudbi ter je bil jako ginjen.

O JUNAŠKEM DEKLETU PRI RAVI RUSKI.

O junaškem dekletu Rozi Zenochovi, ki jo je sam cesar odlikoval in obdaroval, pišejo listi: Med ranjenci pri Ravi Ruski je bilo tudi malo kmetiško dekletce, ki je med bitko neprestano hodilo v bojno linijo, da je ranjencem dajala vode. Malo, 13-letno Rozo je zadel šrapnel, in privedli so jo z drugimi ranjenci na Dunaj. Spotoma se je pokazala žalostna potreba, da ji odrežejo eno nogo, in sedaj leži sirota v dunajski splošni bolnišnici na kliniki dvornege svetnika Hochenegga. Fantaziji je dovoljeno preskočiti leta in se prestaviti v daljno bodočnost, ko bodo dogodki, ki nas sedaj pretresujejo, že davno pripadali zgodovini. Tedaj bo imela Roza moža, ki mu povije otrok in bo gospodaril na kakih kmetiji. In v sobo se priplazi starka, nje mati, ki je sedaj prišla s svojim otrokom na Dunaj in streže težko ranjeni. Mamica maja z glavo. Ne more več prav razlikovati, kaj so bile sanje in kaj je v resnici doživela. Rozi pa se oživlja v spominu iz otroških let kratke, ali na dogodkih bogat čas, ki ji je določil smer in vsebino življenja. To je tisto zagonetno na silni, nerazrušljivi uganjki, pred katero stoji sedaj posameznik in skupnost, da se usoda ljudi od danes do jutri preobraža in prevrača in nam odreka vse, kar smo poprej zamislili, izmodrovali, pripravili in dobro premislili. Mala Roza s' ni 'elala skrb, ko je s svojimi z vodo napolnjenimi vrči letala v strelno linijo. A v njej se je gibalo pač še kaj drugega, nego radovednost in veselje na prizorih, ki jih še ni zrla in doživela nikoli. Ni samo krutost nekaj atavističnega, spečega v duši modernega človeka, kar ostri piš vojne razpalja v goreči plamen. Ne, tudi sočutje in bol, ki jo zbujajo v nas trpljenje človeka, sta nam prirojena. Ko je Roza, bosa, zasopljena in hropeča, letala med vrstami borilcev, je pač vedela, kaj dela, si je bila tudi v svesti, da nevarnost, ki tintam ruši k tlom može, grozi tudi njej. In zgrudila se je v krvi, položili so jo na nosilnico ter odnesli na obvezovališče. In malo kmetiško dekle, ki ji morda ni bilo usojeno, da vidi kdaj v svojem življenju bližnje okroglo mesto, prihaja v glavno mesto. V vlakno so ji odrezali nogo.

Mala junakinja od Rave Ruske je postala pohabljenka za vse svoje življenje. Preko nje se sklanjajo zdravniki v strahu in skrb. Učenjak, v katerega kliniki je nameščena, ji posveča posebno skrb. Pazijo na vsako njeno željo in naravnost preže na vsako nje kretanje. Sprvega so se komaj razumeli z njo. Zdravniki in strežniki večji poljskemu jeziku, niso mogli razumeti nje narečja. Ali niso odnehali, in sedaj mala Roza tudi duševno ni več osmljena. Ozdravilo jo, povrne se v svojo rojstno vas, in ko bodo cerkveni zvonovi že zopet oznanjali mir, ko obledi spomin na dneve groze, krvi in pustošenja, se bo ob delopustu pripovedovalo otrokom in vnukom o hrabri Rozi Zenochovi, ki ji je leseno nogo plačal cesar sam na Dunaju, in ki nosi okolo vratu zlato verižico z žlahtnimi kameni, na katerih je čitati ime vladarjevo.

RENNENKAMPFOV SIN — ARETIRAN.

Otroci ruskega generala Rennenkampfa so se že več let izobraževali v raznih šolskih zavodih v Vratislavi. Začetkom letošnjega poletja je Rennenkampf vse otroke vzel domov. Kako se pa začudi te dni razrednik na mestni nižji gimnaziji v Vratislavi, ko nenadoma zapazi med učenci 17-letnega Rennenkampfovega sina. Na profesorjevo vprašanje, kako pride vendar zopet semkaj, je fant odgovoril, da se je pridružil transportu ruskih vojnih ujetnikov in se med njimi zmazal čez mejo. Sedaj se hoče »dalje učiti«. Profesor je takoj obvestil zavodovo ravnateljstvo, to pa varnostno oblast, ki je mladega Rennenkampfa zaprla.

VOJAK NIMA NOBENIH GREHOV.

V slavnem samostanu Klosterneuburgu je kakih 1000 ranjencev, ki je zanje jako dobro preskrbljeno. Samostan jim daje dobro in izdatno jed in je preskrbel za dobre zdravnike. Tudi ljudje iz okolice prinašajo ranjencem jedi in pijače. Ker so ranjenci nastanjeni v samostanu, so ljudje nosili v dar tudi molitvenike, rožne vence, svetinje itd. Naposled je pa bilo enemu samostanskih duhovnikov tega le preveč in je odločno izjavil: »Kdor je bil za svojo domovino ranjen, nima nobenih grehov več. Prinesite ranjencem rajši kvarte, da se bodo razvedrili.« Ta poziv je imel uspeh, in ranjencem sedaj ne manjka kvart za kratkčasje.

NEKAJ O VOJEVANJU.

Dolgotrajne vojne sedaj niso več mogoče, ker je obstoj odvisen od neprestane dela industrije in trgovine. Strategija, ki bi zavlačevala vojno, dandanes v dobi, ko štejejo armade milijone borcev, ni več mogoča. Da se pa doseže hitra odločitev, se mora napad izvršiti z raznih strani. Dandanes je razmerje med velisilami skoro enako. Zato bi se mogel napad na bok izvršiti samo z oslabljenjem enega ali drugega krila ali središča. Toda takšen napad ni brez nevarnosti. Moderna puška je izborna orožje, toda pri rokah mora biti neprestano municija (streljivo). Namesto rezerve je bolje, da ima prva bojna vrsta pri sebi dovoljno zalogo municije. Najboljše rezerve so naboji, ki jih je treba neprestano z avtomobili dovažati na fronto. Ako se hoče navaliti na kak grič ali hrib, se mora preje vedeti, kje se sovražnik nahaja. To mora dognati konjenica ali dandanes tudi zrakoplov in pa aeroplan, ki od zgoraj bolj vidi in hitreje došpo do sovražnih postojank. V moderni vojni velja vedno načelo: Konjenica proti konjenici, artiljerija proti artiljeriji, zrakoplovi proti zrakoplovom, dokler ena stranka ne zmaga, da potem pomore k zmagi svoji pehoti.

AMERIŠKI OTROCI ZA SIROTE EVROPSKIH VOJAKOV.

Iz Novega Jorka poročajo: Lepo, krasno, ganljivo idejo je sprožila blaga, a neznana duša v Chicagu, in vse Združene severo-ameriške države so to idejo sprejele z veseljem, kakor bo sprejeta v Evropi s hvaležnostjo in ginjenostjo, posebno v onih državah, ki so zapletene v vojno. Ideja je enostavno sledeča: Otroci Združenih severo-ameriških držav naj za Božič pošljejo razne darove vsem onim evropskim otrokom, ki so izgubili očeta na bojnem polju. — Brzjavke iz Novega Jorka zatrjujejo, da je vsa Amerika pozdravila to idejo z navdušenjem. Ameriški časniki bodo nabirali darove, a otroci bodo sami s svojimi lastnimi prihranki kupovali igrače. Vsi se trudijo za čim večji uspeh te akcije. Mnogo vplivne gospe so aktivno pristopile k tej akciji. Predsednik Združenih držav jo odobruje in se ji je pridružil, a poslaniški vseh v vojno zapletenih držav so obljubili, da pridejo vsi darovi na določeno jim mesto. A to še ni vse: teh darov ne pošljejo preko Atlantskega oceana z navadnimi

tovornimi parniki. Prinese jih v Evropo poseben parnik — božični parnik — pod zaščito ameriške zastave s progami in zvezdami. Parnik bo označen z zvezdo in s Kristovimi besedami »Sinite parvulos« ter pojde v Evropi iz pristanišča v pristanišče s svojim ganljivim tovorom. V pristanišča ga na bode vodili med minami ter bo smel v najstrožje zavarovana pristanišča: Njega ganljiva misija mu bo jamčila popolno varnost.

POLJAKI V NEMČIJI.

»Nowa Reforma« z odkritim veseljem objavlja, da se je zdaj v Nemčiji načelno naziranje o poljskih zadevah izpremenilo. Poljski listi se lahko v vsej Nemčiji prodajajo, in Poljaki lahko v vsej državi brez nadzorstva orožnikov zborujejo, in se poljščina respektira v šoli, v uradu in v cerkvi.

SE JE ČLOVEKOLJUBJA POVSOD!

Neki nemški vojak je pisal svoji izvoljenki iz Bussu ob Seini na Francoskem daljše pismo, iz katerega posnemljemo: Namestili so nas v vaški šoli. Do 2. ure ponoči sva hodila z učiteljem po vasi in sva rekvirirala odeje. On spredaj s svetilnico, jaz s puško za njim. Tako sva šla od hiše do hiše. Ako niso odprli, sem udaril s kopitom po vrh ali sem razbil okna. »Vi, Nemec, vi se znate še bolj razjeziti, nego mi Francozi,« je rekel učitelj, kadar sem malce pretrdo nahrulil prebivalce. Naslednjega jutra me je pozval učitelj v svoje stanovanje poleg šole. Meni je dal kave in kruha, kave pa za vse ranjence, ki so bili v gradu. Družina je obstojala iz staršev in ene deklice, a nobeden njih ni razumel ni besede nemški. Pripovedovati sem jim moral torej francoski. Ko sem pokazal dekletu tvojo sliko, je začela jokati. Pozneje mi je prinesla nageljček, ki naj ga dam tebi, ljuba, ko se vrnem. Ljudje so sploh jako ljubezni v mano; ves dan sem v njihovi hiši in obžalujejo odkritosrčno, da moram jutri zjutraj ob 6. uri od tu. — Čudno je, da sem dobil vedno le dobrih ljudi v tej sovražni deželi. Pri učitelju sem vstopil kot sovražen vojak s puško v roki, in postopajo z mano kakor s svojim sinom. Ko sem sinoči sedel z njimi v prijazni sobi, sem bil čisto pozabil na vojno. Pripovedoval sem jim le o tebi, dobro dekle, in o ljubi domovini in o hrabrih vojakihi. Če bi bila ti poleg, bi bilo tako udobno celo v sovražni deželi!...

NEMCI ZA SPORAZUM Z AVSTRIJSKIMI SLOVANI.

Dunajska korespondenca »Die Information« piše: »Kölnische Zeitung« je eden izmed glavnih organov nemškega imperializma in se je v prejšnjih časih nahajala na strani onih, ki so se v Nemčiji in v zvezni Avstriji borili proti Slovanom. Tem bolj mora sedaj Slovane te monarhije dirniti dejstvo, da je prav ta velikonemški list mirno izpregovoril besedo, ki je pravzaprav že zdavna zapadla in ki bi jo morali, ako se prav sodi, izpregovoriti avstrijski nemški krogi. Renski list opozarja na to, da stoji najboljši med Slovani ramo ob ramo z Nemčijo. Na to se ne sme v Nemčiji nikdar pozabiti! Bridko se je občutilo, da so bili Nemci in Slovani v Nemčiji drug drugemu odtujeni, še večje pa je bilo nasprotstvo med Nemci in Slovani v Avstriji. Kakor je skupno prelita kri izbrisala zmore preteklosti, prav tako se morajo tudi Nemci za vso bodočnost spominjati teh usodepolnih časov in skrbeti za to, da se sklene med njimi in Slovani na zaupanju temelječa srčna zveza tako trdna, da bo lahko kljubovala vsem kapricam usode. — Tako piše vodilni ren-sik list, čigar lepe besede bi se naj bile, kakor smo že naglašali, izpregovorile v Avstriji sami, predvsem pa na Dunaju kot nemškemu glavnemu mestu države. Stojimo šele ob početku orjaške vojne epopeje, in kakor je naše poln in vse dobro obljubljač gloriozni začetek na vzhodu in zapadu, vendar je konec, izid še na nevidljiv način skrit človeškemu pogledu. Veliki, v svojem bistvu neprecenljiv rezultat pa je dejansko že dosežen, zveza vseh narodov te države, ustvarjena s krvjo, prelito skupno za skupno stvar, je postala dejstvo, ki je ne bo mogla omajati nobena izprememba usode. Strašne in resne ure, ki smo jih preživeli, ure, ki niso samo ljudi, marveč celo človeštvo učile moliti, ki so z jekleno roko posegle v vest vesoljnega človeštva in nam v kričeči luči predočile zmote in ničevnost našega vsakdanjega življenja, te ure so nam tudi pokazale ničevnost nesrečnih narodnostnih sporov, ki so do včeraj napolnjevali vse naše politiško življenje. Kakšna sramoteča primera med absurdnostmi onih sporov in med enodušnostjo vseh narodov, zbranih sedaj pod vihrajo-

čimi vojnimi zastavami naše monarhije! Z obzidja, na katerem blišči proti sovražniku zavzeto orožje avstrijske narodnostne zveze, grmi sedaj dol v motne nižine narodnostnih preprirov z neodoljivo silo glas: Dol z orožjem! — Želeti bi bilo, da bi se že sedaj med Slovani in Nemci pojavili močje, ki bi pričeli z delom in pripravljali pot bližnji bodočnosti. Ako kdaj, je sedaj dana pot, da se odpravijo vse zmote in se z metlo pometejo vsi presodki, ki so se pojavili med narodi, ki jih je usodna ura zbrala na drugem polju in jih združila v iskreni zvestobi in v prijateljstvu.

Izgovori.

I. B.

V enem zadnjih člankov sem obljubil, da se hočem o priliki povrniti k izgovorom pivcev in pijancev. Storitim to danes.

Vprašaj kogar hočeš, zakaj pije pivo, vino ali celo žganje, vsak bo imel takoj izgovor pri rokah. Kaki so ti izgovori — so pač izgovori samo. Pri nekaterih bo dotični sam prepričan, da je temu res tako, kakor trdi; pri drugih pa pač reče tako, da sploh nekaj reče.

Prvi pije, da bi se pogrel, ker ga zebe; drugi pije, da bi se ohladil, ker mu je vroče. Tretji zopet pije, ker je bolan, pa bi rad ozdravil; četrti pa zato, ker je zdrav in močan, alkohol pa škoduje le bolnim in slabotnim. Peti pije, ker je lačen, a nima denarja za živež; šesti pa, ker nima apetita, ne more jesti, dasi ima vsega na izbiro. Sedmi pije, ker je zaprt, osmi pa zato, ker ga preveč žene. Deveti pije, ker si je s slabo pijačo pokvaril želodec; deseti pa zopet pije, ker je izvrstna kapljica. Enajsti pije, ker se je preveč najedel; dvanaesti pa je imel slabo kosilo. Trinajsti mora masne jedi zaliti s cvičkom, sicer mu želodec ne prebavi; štiriinajsti pa je imel obeh premalo masten, mora suhi hrani prililiti. Petnajsti se mora krepčati za težko delo, šestnajsti pa tudi pije brez skrbi, ker ima lahko delo. Sedemnajsti potrebuje pijače, ker dela v hladni kleti, osemnajsti pa, ker dela pri vroči topilnici. Devetnajsti pije od žalosti, dvajseti seveda od veselja. Edenindvajseti ga mora na vsak način, ker imajo krst, dvaindvajseti se pa na pogrebščini ne more ogniti. Kako bi si ga ne privoščil triindvajseti, ker je zadel v loteriji; štiriindvajseti pa zopet, ker ne ve, kje bo jutri dobil denar za najemnino. Petindvajseti pije, ker je tako sam, šestindvajseti pa, ker je tako lepa družba. Sedemindvajseti pije »likof«, ker je izvrstno prodal, osemindvajseti, ker je dobro kupil. Devetindvajseti ga mora za slovo, ker gre od doma, trideseti pa, ker se je srečno vrnil domov. Edenintrideseti ga vsekako mora, ker se je oženil in se ne more braniti pijači na ženitovanju; dvaintrideseti ga pa tudi mora, ker je dobil košarico. Triintrideseti, ker je semenj, štiriintrideseti, ker je prošenec; petintrideseti pije, ker je nedelja, šestintrideseti pa pije, ker je praznik. Sedemintrideseti bi ne storil lepo, ko bi si ga ne privoščil na svoj god malo čez mero; da ga je pošteno žagal osemintrideseti na pustni dan, se razume samo po sebi. Itd., itd. Te litanije bi še lahko nadaljevali, a naj zadostuje. Kot amen še navadno prihaja prav resna trditev, kako alkoholna pijača redi. Sploh pij, pij, pa zopet pij! To ti bodi višek življenja! Življenja?!

Oglejmo si nekoliko te izgovore! Sumljivi so že na prvi pogled, ker si nasprotujejo. No, pa alkohol je sploh najboljša stvar na svetu! Ker pijača greje, zakaj pa zmrzne največ pijancev? Ako bi bil ta izgovor resničen, bi moral vsak pijanec ležati na kopnem, na gorki zemlji; saj bi njegova vročina raztopila sneg in led okrog njega in posušila tla. Zakaj pa ni temu tako? Alkohol razburi kri, požene jo na periferijo; zato je človek ves rdeč in čuti hipno vročino. Ta kri pa se hitro ohladi, središče proizvaja le malo toplote, zato tak človek tako lahko zmrzne. Ako hočeš toplote, daj želodcu dobre hrane, ne pa alkohola. Torej če ne daje prave gorkote, pa vsaj hladi. Tudi tu ne prideš na svoj račun. Če se hočeš ohladiti, pa piješ alkohol, boš čutil prvi hip vročino, kakor že omenjeno. In ti boš hladil in hladil, a ti bo vedno vroče, dokler kri ne oslabi. Bolnik pa vendar more piti, da bo ozdravil. Kako bi rekli zdravniku, ki bi dajal vsem in za vsako bolezen enoinisto zdravilo? Alkohol pa naj bo za vse, prav za vsako bolezen? Čemu pa zdravniška veda in različna zdravila? Če te boli glava, oči, zobje; če trpiš na srcu, jetrih, pljučih, želodcu; če te muči kašelj, krč, trganje itd., pij, napij se! Tu je tako dobro pivo, tam dobro stori črno vino; temu olajša brinjevec, onemu pomaga sli-vovka; ta je za rum, oni za konjak... Da

daje življenje. (Dalje.) 3. Miro Šijanec, Maribor: Jezikovni pouk in dušeslovje. (Dalje.) 4. — k.: Podrobni učni načrt za prirodoznanje. 5. Književno poročilo: Oce- ne, Novosti. 6. Razgled: Pedagoški pa- berki. — Jezikovne črtice. — Skrb za obrambo mladine. — Srednje in višješol- ski vestnik. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Razne vesti. — Mala poročila. — **Vsebinska 9. številka:** 1. Pav. Flere: Krulac — Wider. Razmotrivanje o novih začetnicah. (Konec.) 2. Miro Ši- janec, Maribor: Jezikovni pouk in duše- slovje. (Dalje.) 3. — k.: Podrobni učni načrt za prirodoznanje. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in instrukcija za pouk telo- vadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na re- alnih šolah. 5. Glose. 6. Razgled: Slo- vensko učiteljstvo in vojna. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Mala poročila. — Razne vesti.

»Zvonček« objavlja v svoji 9. letošnji številki to-le vsebino: 1. Ob rojstveni petinosemdesetletnici. 2. Fr. Rojec: Vi- soki gost. Mladinska dvodejanka. (Konec.) 3. Fr. Rojec: Po dežju. Pesem. 4. Cvetomirski: Cesar. 5. Fr. Rojec: V težkih dneh. Pesem. 6. Stric Tine: Citati — do- bro, poizkusiti — bolje! (Dalje.) 7. J. Bau- kart: Prva žalost. Pesem. 8. Papež Pij X. Podoba. 9. J. Baukart: Dvočnica. Prav- ljičja. 10. Ded Marko. Podoba. 11. Anto- nija Grmkova: Še nekaj o našem Rudlu. 12. Slovan Slovanov: Iz predmestja. 13. Cvetko Gorjančev: Jernejevo. 14. Tinče Ravljen: Marica. Pesem. 15. Deklica za drevosom. Podoba. 16. Pouk in zabava: Besedna uganka. — Rešitev uganke v uri v sedmi številki. Rešilci. — 13letna de- klica podedovala 200 milijonov dolarjev. — Stiranost dni v odprtem čolnu na oce- anu. — Žalostna usoda ubogega dekleta. — Perzijske šale. — Kotiček gospoda Do- ropolskega. — Kotičkove risbe. — **Vse- binska 10. številka:** 1. Borisov: Iz sedanjih dni. Bratec je šel; Vladimir žaluje; Naša Vikica. Pesmi. 2. Fran Žgur: Zvezde. Pe- sem. 3. Tone Rakovčan: Mati. Povest. 4. Pred pohodom na bojno polje. Slika. 5. Cvetomirski: Jesenska slika. Povest. 6. Davorinov: V Beli krajini. Pesem. 7. Hin- ko Medič: Jelica. Pravljica. 8. Novi pa- pež Benedikt XV. Slika. 9. Naši ranjeni vojaki. Dve sliki. 10. Odmor. Slika. 11. H.: Marijka. Povest. 12. Na bojnem polju. Slika. 13. Ivo Trošt: Čebela in čmrlj. Ba- sen. 14. Borisov: V gozde seli se tišina. Pesem. 15. Straža na bojnem polju. Dve sliki. 16. Pouk in zabava: Tajinstveni napis. — Rešitev besedne uganke v de- veti številki. Rešilci. — Odlikovan slo- venski junak. — Prva lokomotiva. — Ves gimnazijski razred v vojni. — Mati zem- lja. — Dijaški knjižni trg pred Mestnim domom v Ljubljani. Slika. — Kotiček go- spoda Doropolskega. — V listu čitamo to-le opazko: Zaradi hipoma nastalih razmer smo morali 8. številko »Zvončka« izdati za 4 strani zmanjšano, tako da je moral izostati oddelek »Pouk in zabava«. — Da svoje naročnike odškodujemo, ima 9. številka 4 strani več.

Kranjske vesti.

IVAN OKOREN.

Že v zadnji številki smo poročali, da je dne 25. septembra t.l. umrl tovariš Ivan Okoren, učitelj na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani. Pobralla ga je vo- denica, ki se ga je lotila letos okrog Velike noči. — Pokojni tovariš Okoren je bil vnet in praktičen šolnik, ki je imponiral s svojim odločnim in moškim nastopom. Služboval je Predvodom, v Kamniku, v Trzinu, na Premu in naposled v Ljubljani. — Kako zavzet je bil za šolo in za svoj poklic, kaže tudi dejstvo, da je prišel na konferenco še zadnji ponedeljek pred smrtjo, čeprav je rabil do šole pol ure, ko je pot od njegovega stanovanja do Vrtače dolga komaj tri minute. Na konferenci je bil še vesel in šaljiv, dasi se mu je že bli- žala smrt z ledenim svojim objemom. — Pokopali so ga ob velikem spremstvu tovarišev, tovarišic in šolske mladine na pokopališču na Viču. — Bodi mu blag spo- min in sladak počitek!

— **Deželni odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da se draginjske doklade v vojni službi se nahajajočim učiteljem ne izplačajo.**

— **Razpis učnega mesta.** Na tri- razredni šoli v Srednji vasi je stalno po- polniti učno mesto. Redno opremljene prošnje je vložiti predpisanim potom na c. kr. okrajni šolski svet v Radovljici do 20. oktobra 1914. leta. — Prošilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so telesno po- polnoma sposobni za šolsko službo.

— **Učiteljske vesti.** C. kr. dež. šol- ski svet je pripustil abs. učit. kand. Al- bino Iskrovo k brezplačni praksi na pet- razrednici v Velikih Laščah in Katarino Punčuhovo na štirirazrednici v Zg. Lo- gatcu. — C. kr. dež. šol. svet je dovolil def. učiteljicam Mar. Smolkovi v Blatni Brezovici in Josipini Zakrajšek-Vercetovi v Vavti vasi zamenjavo dosedanjih učnih mest. — C. kr. dež. šolski svet je vzel na znanje izstop službe učiteljic Franciške Leskovčeve in Josipine Stojve in nastop službe abs. učiteljske kand. Maksimilijane Sušnikove in Ane Pirčeve na osemraz- redni privatni lj. šoli v Lichtenturničnem zavodu.

— **Darovi društvu »Mladika« na korist ranjencem.** Šolsko vodstvo v Bu- čeči vasi 5 zabojev sadja; Ana Wessner- jeva, učiteljica v Trzinu, več pri do- brotnikih nabranega perila; učiteljica Čo- pova v Krškem 2 para nogavic in 6 parov zaplestnikov.

— **Plod vzgojnega učiteljevega dela.** Tovariš Jakob Zebrč, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, piše v »Slovenskem Narodu« z dne 3. t. m.: »Okolo 25 let služ- bujem v lepi loški dolini in ponosen sem na to, da so vsi slovenski junaki te doline, ki se bojujejo za našo staro domovino in ljubljene cesarja, moji bivši učenci. Od navadnega vojaka tja do častitljive sarže oficirja, vsi so bili korenjaki in da so res, kaže lepo število njih, ki so ranjeni... A tako ginljiv prizor, ki sem ga 29. septem- bra 1914 doživel moram objaviti: V Sta- rem trgu pri Ložu biva uboga rodovina z imenom Jakob Namre, vulgo Slanc. Dva vrla korenjaka-sina se bojujeta za dom in cesarja, doma ima še 19letnega Jožefa. Dolgo že prosi očeta, naj mu dovoli pro- stovoljno iti v boj. Oče ga rabi kot pod- poro, mož je čez 60 let star. Včeraj pa, ko je slišal slavne čine naših fantov, je rekel očetu: »Oče, pustite me k bratoma, kjer sta brata, tam hočem biti tudi jaz.« Z žalostnim srcem mu je oče dovolil prošnjo, in jutri gre na nabor in ker je »fest kranj- ski fant«, ni dvoma, da bo kmalu v vrsti dveh bratov. — Tako delajo slovenski očetje in tako slovenski fantje.« — A mi dostavljamo: In tako slovenski učitelji!

— **Ranjena sta Teodor Šetina, rezér,** poročnik 52. pešp., in Alojzij Šetina, ar- tilerijski instruktor na Nj. Vel. monitoriju »Temes«, oba na južnem bojišču. Prvi le- ži v bolnišnici v Novem Sadu, drugi v Petrovaradinu. Oba sta sinova tovariša Franca Šetine, nadučitelja v Črnomlju.

— **Tovariš Fran Silvester,** nad- učitelj v Boh. Bistrici, se nahaja kot ujet- nik na Ruskem, od koder je te dni poročal svojcem. V dopisu pravi, da so naše ujet- niki Rusi izredno gostoljubno sprejeli. Toliko v vednost, ker so o njem z go- tovnostjo trdili, da je bil v boju ubit.

— **Redka požrtvovalnost.** Iz Št. Jerneja na Dolenjskem: V tukajšnji ob- čini so nabrale gđč. Hudoklin, Kessler, Re- celj, Sever ter učitelj Josip Polanc več sadja za ranjence. Ker se je pa zvedelo, da imajo ranjenci zadosti svežega sadja, se je sklenilo posušiti nabrano sadje. Go- spa Ema Witscherjeva je dala na razpo- lago brezdimno sušilnico z 12 lesami. Na teh lesah so neumorno delovali 18 dni po- dnevi in ponoči učitelj Josip Polanc ter gđč. Tinca in gospod Rafko Hudoklin. Ta redka požrtvovalnost učitelja Polanca ter gđč. in gospoda Hudoklina zasluži pač najlepše javne pohvale.

— **Patriotičen sklep.** Učiteljski zbor mestnega deškega liceja in »Mla- dike« je na svoji 1. konferenci novega šol- skega leta 5. oktobra sklenil odstopiti od svoje mesečne plače 1 odstotek v svrhe »Rdečega križa«. Za človekoljubni domo- vinski namen bo mesečno prispevala tudi ženska šolska mladina s prostovoljnimi doneski in z ročnimi deli.

— **Pouk na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani** se je siskral do konca septem- bra. Vkljub temu se v enem delu šole ži- vahno dela. Na ravnateljev poziv se je 40 učenk ženske obrtne šole prijavilo, da šivajo za »Rdeči križ« in za upravo bol- nišnice. Ker je celo poslopje prirejeno za bolnišnico, so dekleta nastanili v po- sebnem oddelku, kjer pod nadzorstvom učiteljic šivajo perilo. Izdelale so že 300 hlač, veliko brisač, spalnih jopičev, no- gavic itd. Učenke zaslužijo zaradi svoje pridnosti pohvalo.

— **Na kmetijski šoli na Grmu** se prične novo šolsko leto, z mesecem no- vembrom. Učenci se sprejemajo v zim- sko in v letno šolo. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca in

je namenjena sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Letna šola traja eno leto od novembra do konca oktobra in je namenjena sinovom iz vinorodnih krajev. Pouk je brezplačen. Plačujoči učenci pla- čujejo za vse skupaj, t.j. za hrano, stanova- nje, kurjavo in svečavo po 30 K na mesec. Za sinove kranjskih posestnikov se dobe prosta mesta. Prošnje za sprejem in za prosta mesta je vložiti zadnji čas do 15. oktobra t. l. na ravnateljstvo šole.

— **Na deželni gospodinski šoli v Šmihelu pri Novem mestu,** ki je v zvezi s kmetijsko šolo na Grmu in ki stoji pod vodstvom šolskih sester De Notre Dame, se prične novo šolsko leto z mesecem ok- tobrom. Šola traja od oktobra do konca julija. Pouk je brezplačen. Notranje go- jenke stanujejo v zavodu in plačujejo za hrano, stanovanje, kurjavo, svečavo in perilo po 30 K na mesec. Za hčere kranj- skih posestnikov se dobe ustanove po 15 kron na mesec. Prošnje za sprejem in za deželne ustanove je vložiti do 15. ok- tobra t. l. na vodstvo deželne gospodins- ke šole v Šmihelu, p. Kandija.

— **Ljudska šola v Loškem potoku** priredi v nedeljo dne 18. oktobra t. l. šol- larsko predstavo, na katere vzporedno je tudi dramatična slika tov. E. Gangla »Zadnji obisk«. Čisti dohodek je namenjen »Rde- čemu križu«, oziroma za nabavo voljne, ki bodo iz nje učenke pletle vojakom no- gavice.

— **Na meščanski šoli v Postojni** se prične šolsko leto dne 16. oktobra ob 8. zjutraj.

— **Začetek šolskega pouka.** C. kr. učno ministrstvo je želji deželnega odbo- ra kranjskega ustrelo in odredilo, da se prične šolski pouk na vseh šolah, ki jih obiskujejo večinoma kmetijski otroci, za- četkom novembra, na drugih pa takoj. Okrajnim šolskim svetom se naroča, da imajo za to šolsko leto porabo šolskih otrok pri poljskem delu smatrati kot opravi- čljivo pri šolskih zamudah.

— **Mestni deški licej v Ljub- ljani.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je vzel na znanje imenovanje dosedanjih supletin: Fride Klečeve, Irme Pet- kove in Albine Zalarjeve za prave učiteljice na mestnem deškem liceju v Ljubljani.

— **Iz ljudskošolske službe.** Deželni šolski svet kranjski je vzel na znanje iz- stop učiteljice Marjete Tratnikove in vstop učiteljice Marije Tschadove na nemško privatno šolo na Savi-Jesen- cah. Angela Hafnerjeva je pripuščena k brezplačni šolski praksi na deški ljudski šoli v Kranju.

— **Poročil se je Andrej Horvat,** c. kr. finančni nadpaznik, sedaj c. kr. de- setnik pri poljskem topničarskem polku št. 7, nad. bat. v Ljubljani, z gđč. Minko Nosanovo, def. učiteljico na Banjaloki. Obilo sreče!

Štajerske vesti.

JAKOB HRNKO.

Iz Dramelj nam poročajo: Dne 29. septembra t.l. je umrl v bolnišnici v Gradcu tovariš Jakob Hrnko, učitelj v Dramljah, star komaj 33 let. — Bil je rezervni poročnik. Ob mobilizaciji je bil poklican v Gradec, kjer pa je moral za- radi bolezni v bolnico. Po kratki in mučni bolezni je moral v cvetu svojih let leči v hladni grob. — Ljubi pokojnik je bil blaga, dobra duša, priljubljen pri šolski mladini, občan in tovariš. Namesto v krvavi boj je odšel predčasno tja, kjer vlada mir in bratoljubje. — Počivaj sladko, dragi tovariš!

— **Začetek ljudskih šol na Štajer- skem.** C. kr. deželni šolski svet štajerski je vnovič odredil, da začne ljudske šole po kmetih s poukom dne 1. novembra t. l.

— **Na severnem bojišču je padel** nadporočnik 17. p. polka Alojzij Koržec, sin tovariša nadučitelja Leopolda Koržeta v Ribnici na Pohorju. — Vrlemu borcu blag spomin!

— **Odlikovanje.** Tovariš Ivan Trobej, učitelj v Slov. Bistrici, je dobil častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje. Čestitamo!

— **Graško univerzo izpreminjajo v lazaret.** Vpisovanje se redno vrši, in predavanja se bodo vršila nekoliko v omejenem obsegu.

— **Umrl je v Mariboru** 6mesečni sinček prof. dr. L. Pivka — Tugomer.

— **Iz Slivnice pri Celju** nam pi- šejo: Učiteljstvo šmarskega okraja je ho- telo o priliki letošnje uradne konference čestitati svojemu priljubljenemu nadzor- niku g. Josipu Supanku k štiridesetletnici njegovega učiteljevanja. — V hvaležen znak tega proslavlja je prispevala vsaka učna oseba tega okraja, da smo kupili g. nadzorniku srebrn črninik za trajen spo-

min. — Ker je pa uradna konferenca od- padla, so izročili imenovani dar o priliki seje okrajnega šolskega sveta 28. septem- bra t.l. v Šmarji tovariši Jurkovič, Stri- tar in Kurbus. — Ravnatelj Jurkovič se spominja slavljenčevih zaslug za naše šolstvo, naš stan in naš narod. Gospod nadzornik nam je v vseh slučajih pravi- čen voditelj učitelj, svetovalec in bran- itelj. Radi bi mu v proslavje njegove štiridesetletnice poklonili dragocen dar ter prosili, naj sprejme tega z istim do- brim srcem, s kakršnim je darovan. Ze- leč mu še mnogo let zdravega in uspeš- nega delovanja, mu izroči tintnik. — Nadučitelj Kurbus čestita v imenu šmar- skega učiteljskega društva. — Gospod nadzornik se ginjen zahvali ter prosi, da navzoči to njegovo zahvalo tolmačijo ostalemu učiteljstvu do prihodnje uradne konference.

— **Umrl je v graški deželni bol- nišnici** bivši nadučitelj v Hočah in ka- sneje okr. pomožni učitelj v Celju Jožef Leskovar, 59 let star. Tovariši so ga kot poštenjaka jako cenili, v svojem politi- škem mišljenju se je pa nagibal na nem- ško stran. Bodi mu blag spomin!

— **25letnica knezoškofa lavantin- skega.** Dne 29. pret. m. je slavil eksce- lenca dr. Mihael Napotnik, knezo- škof lavantinski. 25letnico na lavantin- skem knezoškofijskem sedežu. Slavljene- c je bil rojen dne 20. septembra 1850, a knezoškofom je bil imenovan še v mla- dostni dobi 39 let. Knezoškof dr. Mihael Napotnik je med najuglednejimi člani av- strijskega episkopata.

— **Izpred deželnobrambnega so- dišča v Gradcu.** Iz Gradca poročajo, da so bili poleg drugih osumljencev izpušče- ni na svobodo naši štajerski tovariši: nad- učitelj Jos. Lasbacher in hčerka, učitelj M. Lichtenwallner in gospa, učitelj Davorin Lesjak in učitelj Tom. Stani — vsi iz Ruš. Vsi imenovani so bili le žrtve grdega natolcevanja. Sedaj je zmaga pravica! Pozdravljeni iskreno na zlati svobodi!

— **Iz Trbovelj** poročajo: V prid »Rdečemu križu« je priredil učitelj tova- riš Oskar Moll v nedeljo pret. tedna z učenkami hčerkami tuk. restavraterja g. Franja Dolničarja lep pevski večer. Tri- peresna detelja Ivankica, Micika in Zor- ka Dolničarjeve so pele več troglasnih pesem s spremljevanjem klavirja. Za »Rdeči križ« so zaslužile naše majhne umetnice 147 K. Bilo drugim v posne- manje!

— **Iz Maribora** poročajo: Pouk na mestnih ljudskih in meščanskih šolah se prične dne 15. oktobra.

— **C. kr. samostojni nemško-slo- venski gimnazijski razredi v Celju.** Pouk na slovenski gimnaziji v Celju se je začel 1. oktobra t.l. ob 2. popoldne v starem poslopju nemške gimnazije.

— **Razmere na Spodnjem Štajer- skem.** Pod tem naslovom poroča »Slov. Gospodar«: »Poslanca Roškar in Pišek sta bila dne 18. septembra sprejeta v avdienci pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu. — Opisala sta mu raz- mere na Sp. Štajerskem, osobito v mari- borskem in ptujskem okraju. Ministrski predsednik je dal zadovoljiv odgovor.«

— **Iz Celja** poročajo: Umrla je v soboto, 26. septembra, zjutraj ga. Ama- lija Berančeva, po daljši bolezni v 32. letu starosti. Zapustila je dva majhna otroka. Naše sožalje!

— **25 let učitelj v kaznilnici.** Dne 21. t. m. je slavil Henrik Triebnik 25letni- co, odkar je učitelj v mariborski kaznil- nici.

— **Štajerski deželni šolski svet** je imenoval v svoji seji dne 19. septembra Marijo Paulškovo iz Rač za učiteljico ročnih del v Mariji Reki, def. nastavlil prov. učitelja Petra Mavriča v Makolah in preštavlil def. učitelja ter šolskega vo- djo Jožefa Peitlerja iz Šmiklavža pri Slo- venjgradu v Št. Primož na Pohorju; odobril je, da so stopili v pokoj: def. učitelja na Cvenu Marija Mursova (za- časno), nadučitelj v Sromljah Moric Trámšek, def. učiteljica v Kostrivnici Olga Franzeva, def. učitelj v Breznem Franc Harrich, nadučitelj v Št. Vidu pri Planini Franc Bračič, nadučiteljica v Tr- bovljah-Vodah Ivana Volčeva, nadučitelj na Bizeljskem Anton Skubec in nadučitelj v Velenju Valentin Brence. Nadučiteljem Trámšku, Bračiču, Skubcu in Brenctu je izrekel deželni šolski svet za dolgoletno in uspešno delovanje priznanje.

Agitirajte, pridobivajte novih naro- čnikov za naše liste, ki so:

Učiteljski Tovariš - - -

- - - Popotnik, Zvonček.

Iznova pozivamo vsa okrajna učite- ljska društva, naj store svojo dolžnost v polnem obsegu! Vsi na delo!

Goriške vesti.

—g— **Začetek pouka na deželni gluho-nemnici.** Deželni odbor je sklenil, da se letos prične pouk na deželni gluho-nemnici dne 15. oktobra tega leta.

—g— **Dijaki slovenske gimnazije v Gorici** so nabrali za »Rdeči križ« 208 K 70 vinarjev.

—g— **Razpis natečaja.** Goriški deželni odbor razpisuje mesto učitelja in učiteljice na deželni gluho-nemnici. Učitelju pripade letna plača 1600 K in stanarina 400 K, učiteljici pa letna plača 1400 kron, stanovanje v naravi in brezplačna hrana. Obema gre nadalje pravica do šest petletnic po 10% plače. Prosilci morajo z listinami dokazati: a) da so usposobljeni poučevati na ljudskih šolah, b) da poznajo metode in predmete glede poučevanja gluho-nemnih, c) da znajo deželne jezike, č) da so v npravnstvenem oziru neomadeževani in d) da so avstrijski državljani. — Prednost za imenovanje imajo prosilci, pripadajoči podkneženi grofiji Goriško-Gradiščanski, za mesto učitelja pa oni, ki znajo poučevati tudi risanje. — Prošnje naj se predložijo deželnemu odboru do 15. oktobra t.l. Nadaljna pojasnila daje tajnik deželnega odbora.

—g— **Iz Dutovelj** poročajo o delu za »Rdeči križ«. Po iniciativi učiteljice tovarišice F. Živčeve so se tukajšnje šolske dekle pridno lotile pletenja volnenih nogavic in zapestnikov našim hrabrim domačim vojakom. Za nakup volne so si same izprosile milih prispevkov v znesku 85 K 76 v. — Šolskim deklam, ki so res neutrudljive, pomagajo tudi šoli odrasla dekleta in celo nekatere blage gospe. Učiteljica pa vodi in skrbi, da se delo hitro in prav vrši. — Bodi ji iskrena zahvala za domoljubno delo!

—g— **Dekliški licej v Gorici** je pričel kakor vse druge srednje šole v Gorici svoje šolsko leto 18. septembra. To se javlja posebno staršem na Kranjskem in drugod, ki bi svojim hčerkam hoteli poskrbeti nemoteno nadaljevanje deklško-licejske izobrazbe. Učni jezik je nemški, vendar je slovenščina za vse Slovenke obligatna, ter se poučuje v materinem jeziku v vsakem razredu več ur na teden. Francoščina je tudi obvezen predmet za vse učence brez izjeme. Vsaka učenka ima tudi priliko, na željo staršev in po svojih zmožnostih obiskovati še angleščino ali italijanščino, ki se na liceju tudi poučujeta. Z licejem je združena dvorazredna deklška trgovska šola. Učni jezik je tudi tukaj nemški; toda poučuje se poleg nemške korespondence za Slovenke še posebej slovenska, ki tvori zanje obvezen predmet. — Nadaljna pojasnila daje ravnateljstvo liceja.

—g— **Kuhinjska šola v Gorici.** Kuhinjska šola, ki se nahaja v Gregorčičevem domu v Gorici, ulica Vetturini št. 9, se je otvorila letos zopet dne 1. oktobra. Voditeljica te šole je Marija Grebenčeva. Ta šola se priporoča cenj. gg. stalnim gostom. Sprejema na hrano opoldne in zvečer.

—g— **Na c. kr. slovenski državni gimnaziji** je bilo vpisanih za tekoče šolsko leto 463 dečkov in 17 deklic. Vseh razredov je sedaj 5 v 11 oddelkih, in sicer ima I. razred 3 oddelke, II. razred tudi 3, III. dva, IV. dva in V. en odd. Poučuje letos 14 rednih učnih oseb in dva pomožna suplenta.

—g— **Slovenski stenografski tečaj** v Gorici je pričel s 1. oktobrom zopet delovati.

Tržaške vesti.

—t— **Državna poslanca dr. Rybář in dr. Lajnja** sta se mudila pretekli teden na Dunaju, kjer sta informirala centralno vlado o pravnih razmerah našega Primorja.

—t— **Vsakomur svoj prav!** »Edinost« piše: »Naš poluradni nemški tovariš »Tr. Tagblatt« je priobčil v svoji številki pod naslovom: »Ein wackerer deutscher Lehrersoldat« sledečo vest: »G. Rudolf Gregoritsch, c. kr. učitelj na tukajšnji nemški deški šoli, se je udeležil na severnem bojišču peterih bitk in je bil težko ranjen po dveh ruskih kroglih. Bil je povinjen v desetnika in so ga zdravili na Dunaju in v Lincu, a sedaj je na okrevanju v Krminu.« — K temu poročilu naj pripomnimo, da tudi nas veseli, da šteje tržaško učiteljstvo v svojih vrstah take junake, kakor je zgoraj omenjeni gospod učitelj, in to tembolj, ker je »Triester Tagblatt« v tej vesti zagrešil pomoto, ki naj jo popravimo. Naslov bi se namreč moral glasniti: »Ein wackerer slovenischer Lehrersoldat«, kajti g. Rudolf Gregorič (ne pa Gregoritsch) je, kolikor nam je znano, rodом Slovenec. Zato mu moremo

le še tem pristraneje čestitati na njegovi hrabrosti in mu prav tako želimo, da čim preje okreva.«

—t— **Glasbena šola podružnic Glasbene Matice v Trstu.** V težkih časih in pod splošno neugodnimi razmerami je začel naš glasbeni zavod svoje šesto društveno, oziroma šolsko leto. Šest učiteljev s šolskim vodjem vred je bilo vpoklicanih k vojakom, in odbor je mislil, da mu skoro ne bo možno začeti z rednim delovanjem v šoli. Vendar je prevladalo mnenje, da ne kaže prekiniti otrokom začeta glasbenega pouka. — Ob tej priliki se je zopet pokazalo resno stremljenje našega naroda po glasbeni izobrazbi. Vpisalo se je že 98 gojencev za klavir in violino, a upamo, da se sedaj, ko so srednje in ljudske šole že v redu, vpiše še mnogo drugih. Violino poučuje kakor dosedaj g. kapelnik Peter Teply; za klavir pa je pridobil podružnični odbor novo učno osebo domačina g. Srečka Kumarja. G. Kumar je, ahsolviral pred dvejema letoma tukajšnji konservatorij »Tartini«. Nato je šel v Lipsko, kjer je nadaljeval svoje študije pri priznanem klavirskem učitelju J. Pembauerju. Poleg tega je poučeval klavir na glasbenem zavodu dr. Seibla. Odbor pa bo izkušal pridobiti še druge učne osebe, dokler se ne vrnejo bivši učitelji zavoda. — Z mesecem oktobrom pa se je pričel tudi pouk glasbene teorije združeno z zborovim naraščanjem. Vpisovanje v glasbeno šolo se vrši vsak dan v društvenih prostorih, ulica Galatti št. 20, med 4. in 5. uro popoldne.

—t— **Lačne nasititi, žejne napojiti, nage obleči...** Še nikdar, kakor sedaj ni imel ta svetopisemski rek tolikanj prilike uresničiti se, še nikdar nista imela človekoljubje in usmiljenje toliko polja za razvijanje, kakor v sedanjem težkem času. Kdo more našeti vse one nesrečnike, ki so prizadeti direktno ali indirektno zaradi vojne?! Državne in deželne oblasti tekmujejo z vso vnemo, da olajšajo in odstranjujejo mnogobrojne neprilike, ki so nastale zaradi vojne. Država skrbi po možnosti, da napolni s svojimi podporami družinam vrzel, ki je nastala, ker so družine izgubile svoje reditelje, oziroma ker so njih reditelji ostali brez zaslužka. Za hrano in stanovanje je kolikor toliko poskrbljeno. Ali človek potrebuje obleke in sedaj v nastopivši zimi gorke obleke, potrebuje obuvila, in kdo, kdo bo skrbel za to? Kdo bo skrbel za našo slovensko deco, da dobi gorke obleke, da obuje boste nožice, da bo lahko pohajala v naše šole? Italijanske šole dobe od mesta vsako leto lepo število črevljev; naših trpinov se ne spomni nihče, ako se ne spomnimo zopet mi. Vlada bi nam mogoče ob tej priliki dala kakšno podporo, toda moremo se li v teh težkih časih obrniti do nje, ko ima itak nebroj stroškov, da se človeku kar vrti v glavi, ako začne le približno računati? — Zato se obrača tržaška ženska podružnica C. M. D. z gorko prošnjo do našega zlatega občinstva, da bi ono po možnosti zopet odprlo roko in srce za trpečega brata. Te dni razdeli podružnica med svoje neutrudljive pionirke nabiralne pole za prispevke k božičnici, ker je odločila, da letos izostane božičnica, ker se bo pravzaprav začela kolikor mogoče kmalu ter se bodo začela razdeljevati kmalu oblačila in obuvila. Letos bo potreba dosti večja nego druga leta. Dočim so bili prejšnja leta obdarovani le potrebni, bodo letos morali dobiti tudi taki, ki sicer niso bili potrebni. Zato, dragi rojaki, pomagajte tudi sedaj in dajte, kolikor si morete odtrgati od svojih dohodkov brez svoje škode. Sprejmite prijazno naše vrle čebele in ako jih odslovite praznih rok, odslovite jih, prosimo ljubeznivo. Njih pot je trnjeva, jako boedeča. Ni prijetno trkati vedno na ista vrata in prositi takorekoč »miloščine«, posebno v sedanjem času je to še bolj težavno nego v normalnih časih. Res je, da je zavest, da prosijo za milo našo slovensko rajo, vzvišena nad vsakim poniževalnim čutom, toda pot ostane vendarle — trnjeva. Zatorej bratje, rojaki, olajšajte jim delo ter izročite jim še tako mal dar — vsak bo hvaležno sprejet — saj vemo, da so časi hudi — hudi časi. — Še z drugo prošnjo se obrača naša podružnica posebno do našega slovenskega ženstva. V marsikateri družini z deco ostane nekaj nerabljenih obleke bodisi ker je deca odrasla ali ker je nerabna za njo, ker dobi boljše, novo. Zato iskreno prosimo naše vrle matere in gospodarice, naj zberejo vse one obleke, plaščke, črevlje in mogoče tudi kaj perila, ali kdor nima malih oblek, kakšno obleko odraslih, da se prekroji, in vse to naj nese v Narodni dom k gospe Biček-Razbornikovi ali gospici Mankočevi, ulica Fontana št. 4, I. nadstr. Vse, vse je dobro, da je le čisto in celo. Razdeli se vse po potrebi med slovensko šolsko deco. Prepričani smo, da naše slovenske matere sprejmejo i to hvaležno

in v zavesti, da storimo, kolikor je v naši moči, da jim pomagamo. Naša družba ima velikanske stroške z vzdrževanjem slovenskih šol in nam nikakor ne more pomagati v tem slučaju s kakšno vsoto — še ona pričakuje, da ji pomnožimo dohodke. Zato naša ženska podružnica nima druge podpore, kakor vas, mile tržaške rojake in rojakinje, vam izročamo »na milost in nemilost« deco slovenskih šol in prosimo vas še enkrat iskreno: odzovite se nam ter pomagajte obleči in obuti našo slovensko deco, da bo lahko pohajala v hram prosvete ter da bo čvrsto napredovala duševno in telesno ter dorasla v krepostna dekleta in krepke mladeniče, ki bodo stali zvesto na braniku domovine.

—t— **Dekliški »Trgovski tečaj« T. I. D.** se otvori v prvi polovici oktobra. — Sprejema se učenke vsak dan od 9. do 12. ure v T. I. D., ulica sv. Franč. št. 2, I. nadstr. — Učenke, ki stopajo v II. letnik, se morajo istotako javiti. — Mesečni prispevek znaša 4 K 30 v, ki ga je pri vpisovanju za mesec oktober takoj vplačati. — Natančnejše podatke se pozve v društvenem uradu.

—t— **Mladenicem v pouk.** Prejeli smo: Že večkrat sem napisal kako pritožbo o vedenju 14.—18. letnih mladeničev obeh narodnosti; in ker smatram za potrebno, obnavljam še enkrat te pritožbe. Stvar je namreč taka-le: Mladeniči gredo ob nedeljah in praznikih iz mesta v okolico. Tam se ga malo »navlečejo« in potem uganjajo, nazajgrede, razne nedostojnosti. Osobito mladina druge narodnosti prepeva in izgovarja stvari, ki nikakor ne spadajo v usta poštenih ljudi. Tudi napravljajo časih škodo okoličanom na njihovem imetju. Apeliramo na mladino in na starše, da opuste, oziroma da vplivajo na to, da se te in slične nedostojnosti nehajo. Meščani moramo nositi na deželo kulturo in ne bruturo! Lepo je in koristno, da hodimo na sveži zrak, a nelep je, ako se kmetom kažemo neolikance, kakršni bi meščani ne smeli biti!

—t— **Otroški vrtec pri Sv. Jakobu v Trstu.** Šentjakobska podružnica Ciril-Metodove družbe je otvorila tudi letos, akoravno se sedaj nahajamo v vojnem stanju, otroški vrtec pri Sv. Jakobu v hiši stare policije. Ni se prestrašila ogromnih stroškov, ki jih bo morala izdati za vzdrževanje otroškega vrtca, ne da bi ji otroški vrtec donasal v tem času kak dohodek. Zaradi tega se je pričakovalo, da bodo slovenski starši polnoštevilno vpisali svojo deco v ta prepotrebni otroški vrtec. To pa se ni zgodilo, vpisanih je sicer mnogo otrok, toda prostora je še za druge. — Vabimo torej starše, ki imajo deco za otroški vrtec, naj jo sedaj vpišejo in pošiljajo vanj, kjer se nauči marsikaj lepega, dobrega in koristnega.

Istrske vesti.

—i— **Družba sv. Cirila in Metoda začekom šolskega leta.** Družba sv. Cirila in Metoda za Istrsko razglašala: Silen orkan, ki z velikansko silo vihra po vsej Evropi, je nemilo zadel in ošinil našo Družbo, ali ona, svesta si svoje naloge, ni klonila glave, ampak stoji nepremična in čvrsta ter gleda, da v Istri ohrani svoje pozicije. — Vkljub težki krizi je naša Družba te dni odprla svoje šole, kjer je le mogla. Družba mora stati na straži, zakaj ako bi ona klonila in ne bi odprla šol, kjer so italijanske, bi se njeno izdatno delo umikalo. — Težki so časi, ali kjerkoli bije kako hrvaško srce, naj se spominja naše Družbe in naj priskoči v pomoč v teh izjemnih časih! Ako bi padla Družba pod udarce tega viharja, se zruši delo za hrvaštvo v Istri polnih 40 let. Vemo, da tega ne dopusti ni en Hrvat, da bo vsak, ki ljubi svoj narod in jezik; v teh usodnih trenutkih nudi svojo pomoč Družbi, tej hrvaški straži v Istri! Naprej za Družbo! — Tak klic istrske Družbe naj velja tudi Slovincem za našo dobrotnico in zaščitnico — slovensko Družbo sv. C. in M.

—i— **Učiteljstvo na delu.** Tudi slovensko in hrvaško učiteljstvo Istre vrši v teh resnih časih v polni meri svoje domoljubno dolžnost. Tovariši in tovarišice delujejo pri »Rdečem križu«, zbiraajo prispevke in darove, da tudi oni pomorejo po svojih najboljših močeh domovini in nje hrabrim sinovom. Slovaško učiteljstvo Istre se tudi v tej bojni vihravi zaveda svojih nalog.

Splošni vestnik.

»Učiteljske Novine«, ki izhajajo v Pragi, poročajo v svoji številki z dne 1. oktobra pod naslovom »Slovaške učiteljstvo a valka« o dosedanjem pomožnem delu naših organizacij.

Novo pismenske znamke. Trgovinski minister je izdal s 4. oktobrom nove znamke po 7 in 12 vinarjev. Te znamke bodo v prometu ves čas vojne, in se bo nadplačilo dosedanjih znamk 2 vinarjev, pri vsaki znamki porabilo za podpiranje družin na bojišču padlih vojakov.

Družba sv. Cirila in Metoda za »Rdeči križ«. Družba sv. C. in M. je poslala lepo število slovenskih knjig za ranjence, ki se zdravijo po raznih bolnišnicah.

Zdravniške zapovedi proti okuženju. Kolera, legar, griža in druge bolezni kužnega značaja so se zaradi sedanje vojne že začele pojavljati v nekaterih krajih naše države. Zato opozarjamo na naslednje zdravniške zapovedi: 1. Snaži svoje telo, koplji se pogostoma v čisti vodi in umivaj se z milom! 2. Pusti zrak in luč v svoje stanovanje in skrbi, da bo v hiši vedno vse snažno! 3. Bodi zmeren v jedi in v pijači! 4. Ne uživaj sirovega sočivja, nezrelega in neolupljenega sadja! 5. Pij samo čisto vodo ali kuhano! 6. Ne obiskuj po nepotrebnem bolnikov in ne jej in ne pij ničesar v bolnikovi sobi! 7. Če kdo oboli, pokliči takoj zdravnika! 8. Ne upiraj se, če te je treba v bolnico prepeljati! 9. Pusti si kože cepiti! 10. Izpolnjuj vse ukaze sanitetne oblasti!

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu se prične na c. kr. učiteljsku v Ljubljani v petek, dne 20. novembra ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenosti preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti c. kr. okrajnemu šolskemu svetu pravočasno tako, da bodo do 16. novembra v rokah izpraševalne komisije.

Našo notico »Delo šolske mladine in učiteljce«, priobčeno v zadnji številki našega lista, je doslovno objavila tržaška »Edinost« z dne 29. septembra t. l.

Poljska vas na Češkem. »Narodni Listy« poročajo: Pri Chocnu prično te dni graditi vas za 20.000 galskih beguncev. Začasno postavijo 20 poslopj. V vsakem poslopju bo 600 postelj. Ustanovi se tudi šola, bolnišnica, skladišča in orožniška postaja. Za vsako osebo je za prehranitev določena 1 krona. Vodil bo upravo v vasi neki namestniški uradnik.

Proti nemškim in avstrijskim podanikom na Ruskem. Korespondenčni urad piše: »Vossische Zeitung« poroča iz Petrograda: Kronštadski poveljniki je pozval kronštadskega, petrograjskega in svitoškega guvernerja, naj ukrenejo najstrožje odredbe, da vsi Nemci in Avstrijci, ki so še ostali v trdnjavskih okrožjih, nemudoma zapuste ta okrožja, ker bi sicer ravnali z njimi kakor z vohuni. Poleg tega pa je bila prepovedana tudi uporaba nemškega jezika.

Uvrščenje enoletnih prostovoljcev. Sedanje stanje enoletnih postovoljcev, ki službujejo pri fronti, in pa oziroma na izvežbo zahtevajo, da se do preklica ne bo več uvrščalo enoletnih prostovoljcev v trdnjavsko artiljerijo. V nadomestne čete poljske artiljerije, ki so podrejene vojaškima poveljništvoma na Dunaju in v Budimpešti, se do preklica sprejemajo le oni enoletni prostovoljci, ki imajo lastnega jezdnega konja, ki je sposoben za službo. V brzojavni regiment, železniški regiment in sanitetnim četam se morejo uvrstiti le oni enoletni prostovoljci, ki imajo sprejemno dovoljenje dotičnega voja. Te naredbe veljajo tudi za one enoletne prostovoljce, ki postopajo na podlagi črnovojniškega nabora prostovoljno v skupno armado.

Z ozirom na notico »Knjige za ranjence« mi je došlo od vseh strani toliko lepega in koristnega berila, da si štejem v dolžnost, se vsem cenj. darovalcem javno zahvaliti. — Darovali so sledeči: gospe: Ernestina Kramar, Antonija Legan, Terezija Medič, M. Pajk, M. Benedikt, Frančiška Widmayer, Julija Gerstenmayer, Amalija Schäffer, Mici Pogačnik, Marija Jungwirth, Boška Bradačeva, J. Malaverh; gospodične: Hilda Grebenčeva, Elizabeta Lederer, J. Friedrich, I. Persche, Ivana Barle, Marija Pristov, Nina Pressel; gospodje: mons. Zupan, Ivan Jeločnik, Bogumil Roš, Ivan Štajer, Fr. Kos, Franc Cerar, Franc Golob, dr. Peter Grassl, dr. Heinrich, pl. Cron, tvrdka Bonač, gospod in gospa Lorant. Nadalje moram izreči zahvalo slav. »Gospodarskemu in izobraževalnemu društvu za dvorski okraj«, »Učiteljski tiskarni«, slav. »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta« in »Zavezi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«, posebno gospodu nadučitelju Jakobu Dimniku, za prepustitev velikega števila vezanih, jako poučnih in zabavnih knjig. Zahvaljujem se tudi onim cenj. darovalcem, ki so poslali knjige direktno v bolnišnico. Knjige se bodo po končani vojni v c. kr. garnizijski bolnišnici v posebni knjižnici spravile, da bodo tudi v naprej vojakom-bolnikom na razpolago.

— Superior c. kr. vojne mornarice in duhovnik v vojaških bolnišnicah: Karel Kokolj.

Vojna in moda. Dunajski in berlinski listi pišejo cele članke o preosnovi mode. Dosedaj je vedno Pariz dajal modi smer. In ves svet se ji je pokoraval. Sedaj pa so razmere drugačne, pa se je začelo resno misliti, da se moda emancipira od Pariza. Dunajčani so že začeli s pripravami za to in istotako tudi Berlin. Eni in drugi iščejo domače motive za modo, ki bi imela vbodoče povsem poseben karakter. Berlinski umetniki so ponudili svoje sodelovanje za ustvaritev te uniforme, a na Dunaju so domače umetnice začele akcijo v tem smislu. Eni in drugi naglašajo, da je zdaj najprimernejši čas, da se enkrat ustvari od Pariza povsem neodvisno oblačenje, ker so ženske itak že preveč opustile svoje in se pokoravajo tujemu, kar je nepatriotično in je oškodovalo domačo industrijo. Vojna je najprimernejša prilika, da se temu stori konec — tako pišejo nemški listi — in je potrebno, da se takoj izdelajo domači modeli. Mnoge tvrdke so že ukrenile potrebno, in zato pozivljajo listi ženske, naj ne pozabljajo svoje dolžnosti in da nikdar več ne denejo nase druge obleke, nego samo ono, ki bo izdelana po domačem modelu.

Akademična legija. Pred kratkim so ustanovili priglasovalnico za prostovoljne vojne datatve, ki poziva mladeniče v starosti od 17. do 20. leta in pa akademike, naj se prostovoljno priklase za vojno službo. Vojna uprava namerava zbrati vse te prostovoljce, ki doprinejo dokaz znanstvene sposobnosti za enoletno prezenčno službo, v posebnih oddelkih ter jih vojaško izobraziti, da se dobe na ta način v kratkem novi šarži. Vojno ministrstvo je izdalo v to svrhu posebno naredbo. V te oddelke se sprejemajo: 1. prostovoljci v starosti od 17 do 20 let; 2. črnovojniški službi podvrženi, ki dozdaj na podlagi mobilizacijskih odredb, oziroma na podlagi specialnih ukazov še niso bili vpoklicani; 3. avstrijski in ogrski državljani, ki niso več podvrženi črnovojniški službi in ki nameravajo prostovoljno vstopiti v armado za vojne; 4. osebe, ki bi prišle po § 10:2 brambnega zakona v nadomestno rezervo domobranstva.

Patriotizem in milijonarji. Dunajska »Reichspost« piše: »Na Dunaju ni bilo leta 1912. nič manj kakor 3809 milijonarjev, to je takšnih oseb, ki so pri davčni oblasti priznale, da imajo na leto več kakor 40.000 kron dohodkov. Po davčnih podatkih je imelo na Dunaju letnih dohodkov več kakor 40.000 kron 419 oseb, več kakor 52.000 kron 267, nad 60.000 K 173, nad 80.000 K 115, nad 100.000 K 59, nad 200.000 K 29, nad 250.000 kron 20, nad 280.000 kron 24, nad 290.000 K 17, nad 300.000 kron 6, nad 500.000 kron 5, nad 670.000 kron 5, nad 1 milijon K 20, nad 2 milijona kron 7, nad 3 in pol milj. kron 1, nad 4 in pol milijona kron 1, nad 5 in pol milijona kron 1 in 27 milijonov kron letnih dohodkov 1 oseba. 3809 duajskih milijonarjev so torej sami priznali, da imajo skupaj 453 milijonov 392.000 K letnih dohodkov. — Ako bi torej ti milijonarji žrtvovali samo 5% svojih dohodkov za »Rdeči križ« in druge človekoljubne svrhe, kakor so to storili marsikateri meščani, obrtniki in delavci, bi te človekoljubne naprave dobile 32 milijonov kron. Ako pa bi se ti bogataši odločili žrtvovati 5% svojega imetja, kar bi se jim prav nič ne poznalo, bi to znašalo najmanj 575 milijonov kron. — Doslej pa se je v to svrhu nabralo samo 7 milijonov, večino te vsote pa so žrtvovali manj imoviti sloji. — Ako imajo naši milijonarji samo še iskrico sramu in domoljubja, potem bodo vedeli, kaj je njihova dolžnost. — Ako pomislimo, da so dale »Rdečemu

križu« naše učiteljske organizacije iz svojega uboštva 1000 K, ne moremo skoposti milijonarjev dovolj obsojati!

Sorodstvo nemškega, angleškega in ruskega vladarja. Sedanji nemški cesar Viljem in angleški kralj Jurij sta prava bratranca. Mati nemškega cesarja, cesarica Viktorija, je bila sestra pokojnega angleškega kralja Edvarda, njiju mati je bila znana angleška kraljica Viktorija, ki je vladala čez 60 let. Tudi angleški kralj Jurij in ruski car sta prava bratranca. Mati angleškega kralja in mati sedanjega carja sta bili sestre, obe doma z Danskega. Sedanja ruska carica je doma iz Nemčije in car in nemški cesar sta si v bližnjem svaštvu.

Tržnice in klanice narejajo sedaj skoro v vseh večjih mestih, zakaj povsod si prizadevajo, napraviti proizvajanje in razpečevanje živil in nasladil v prid prebivalstvu tako higiensko in snažno, kakor je sploh mogoče. Tudi industrija živil stremi za tem. Tako na primer se znana Kathreinerjeva Kneippova sladna kava izdeluje na naravnost vzoren način. V obsežnih Kathreinerjevih tvornicah za sladno kavo, kjer podnevi in ponoči ropočejo in delajo stroji iz svetlega jekla, se ves čas, ko se kava napravlja, niti ena roka najmanje ne dotakne blaga. Dovršeno natančna osnažitev sirovin, pripravljanje, da postane »pristna Kathreinerjeva« in, kar se zdi skoro neverjetno, tudi vsa zavojnina, namreč zamotanje in zapečatenje znanih »zvojev s sliko župnika Kneippa« se vrši z jako umetno sestavljenimi stroji. Kathreinerjevi zavoji so poleg tega absolutno trdno zaprti, da tudi kesneje v prometu ne propuščajo nobenega prahu in druge nesnage. Torej tudi to načelo dovršene higiene, ki vodi občine pri napravi tržnic in klanic.

Razgled.

Izpitni na vseučiliščih. Naučni minister vitez Hussarek je izdal na vseučilišča odlok glede olajšav pri prošnjah za polaganje izpitov od strani slušateljev vseučilišč, ki tačas še ne bodo otvorjena.

Avstrijska vseučilišča se ne odpro. Naučni minister Hussarek je izdal razglas, po katerem bodo prošnje za državne izkušnje na avstrijskih vseučiliščih olajšane. Vseučilišča se pa letos ne odpro.

Prvi padli hrvatski profesor. Izmed profesorjev, ki so bili poklicani pod zastave, je padel kot prvi zagrebški profesor Ivan Kovačič.

Živinozdravniška visoka šola na Dunaju. Kor. urad poroča: Proforski kolegij živinozdravniške visoke šole je sklenil izključiti francoske, ruske, angleške, belgijske, srbske, črnogorske in japonske državljane od imatrikulacije in hospitiranja na tej visoki šoli.

Poslanec Vaclav Kotlař — zblaznel. Češki agrarni poslanec Vaclav Kotlař, zastopnik okraja Melnik-Mlada Boleslava, je zblaznel. Morali so ga internirati. Kotlař je dobro znan tudi v mnogih slovenskih krogih. Njegova pred par leti umrla soproga je bila Slovenka.

Po sklepu lista.

† SEBASTIJAN KROTKY.

Dne 9. septembra t. l. je umrl junaške smrti na srbskem bojišču tovariš Sebastijan Krotky, učitelj v Poljčanah. Slava spominu učitelja-junaka!

V ruskem ujetništvu se nahaja tovariš Karel Jeretina, pomožni učitelj III. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Kakor poroča iz kraja svojega ujetništva, je popolnoma zdrav.

— **Delo učiteljstva za »Rdeči križ«.** Učiteljstvo pri Sv. Križu poleg Kostanjevice nabralo 223:91 K; učiteljstvo v St. Rupertu 12:02 K; učiteljica Mar. Strausova v Zameškem nabrala 50 K; nadučitelj Leopold Levstik v Krškem nabral 18:10 K; zbirka šolskega vodstva Čadrece 38:60 K; učiteljstvo v Leskovcu 4:79 K; učiteljstvo v Mokronogu 11 K; šolsko vodstvo v Telčah 10 K; zbirka nadučitelja Josipa Pečnika pri Sv. Jurju 54:36 K; zbirka šolskega vodstva v Veliki dolini 45 K; zbirka učiteljstva v Cerkalah 214:48 K; nadučitelj Fran Lovšin na Vinici 10K; donesek uprizoritve Ganglove igre »Zadnji obisk« v Metliki 308 K; skupaj 1000 K 26 v. — Za vojni oskrbniški sklad: Zbirka učiteljice Avrelje Vrežečeve v Velikem Trnu 80 K; nadučitelj Fran Lavtižar v Spodnji Šiški 4 K; nadzornik J. Novak 3 K; Antonija Rottova, učiteljica v Ljubljani, 6:06 K; Lea Rottova, učiteljica v Zagorju, 4:06 K; skupaj 97 K 12 v.

— **Posojilnica v Mariboru** (Narodni dom) razpisuje za šol. leto 1914-15 za visokošolce iz ustanove Franca Rapoča 9 podpor po 300 K ter še posebe 2 ustanovi po 300 K. Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (zaporice iz Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjskega okraja), ki dokažejo, da so v pretečenem letu kolokvirali vsak semester iz dveh predmetov po tri ure ali iz enega najmanj 6 ur. — Prošnje, obložene s krstnim, oziroma domovinskim listom, izpričevalom uboštva ter izpričevalih o izpitih in z indeksi je vložiti v pisarni posojilnice (Narodni dom) do 30. vinotoka tega leta. — V prošnji naj se tudi omeni, uživa li prošnik že drugod kako podporo in v katerem znesku ter se naj tudi navede študijski semester.

Srednješolske vesti.

Poljska gimnazija v Pragi. Iz Prage poročajo: Za poljske begunce otvorijo v Pragi gimnazijo. Poučavali bodo poljski profesorji iz Galicije.

Privatna češka gimnazija na Dunaju. Iz čeških listov doznajemo, da osnujejo na Dunaju (v IV. okraju) zasebno češko gimnazijo. Ustanovil jo je — dobivši dovoljenje brez vseh okoliščin — dr. Doubrava, em. profesor lipske vojaške akademije. V I. razred se je prijavilo 50 učencev.

Slovanska gimnazija v Gradcu. Za poljske ubežnike iz Galicije in Bukovine bodo najbrže ustanovili v Gradcu slovansko gimnazijo. Prijave so sprejemali te dni na graškem magistratu.

Gimnaziji v Mostaru in Tuzli — zaprti. Uradni »Sarajevski list« piše o vzrokih, zaradi katerih so te dve gimnaziji zaprti, sledeče: Zapreje gimnazij v Mostaru in Dolnji Tuzli je vlada odredila zaradi neprestanih dijaških nemirov in izgredev in celo žalostnih antidinastičnih in antimilitarističnih pojavov, ki so se dogajali posebno v zadnjem letu. Dijaki iz teh dveh šol se morejo sprejemati na druge zavode v Bosni in Hercegovini, ako je bilo njihovo vedenje ob zadovoljivem uspehu v zadnjem letu neoporečno v disciplinarnem pogledu. Pa tudi v tem oziru se bo moglo na najbolje kvalificirane dijake jemati obzir le vtoliko, vkolikor bo dopuščal prostor. O vzrokih, ki so dovedli do takih razmer med dijaki na teh dveh zavodih, pravi uradno glasilo, da so na eni strani v brezbriznosti domače hiše v vzgoji mladine, na drugi strani pa v nevarnem in pogibnem vplivanju časopisja, ki je zavajalo dijake na slabe poti. Neprestani upori in napadi na učitelje so v mnogih slučajih napravili iz teh zavodov gnezda, iz katerih so se porajale najnevarnejše misli in ideje, ki so grozile izpodkopati temeljne zakone, na katerih slonita moč in bodočnost teh dežel.

Listnica uredništva. Tovariš Adolf Šustr, šolski voditelj v p., bivajoč sedaj na Smichovu v Pragi, Resslerova ul. 38, nam piše, da je na bojnem polju padla že cela vrsta čeških učiteljev. Na nekaterih ljudskih šolah na Češkem je pouk ustavljen, ker so šolska poslopja izpremenjena v lazarete. Drugod je uveden poldnevni pouk, ker sta po dve šoli nastanjeni v enem poslopiju. — Nekateri tovariši, oziroma šolska vodstva nas vprašujejo, smejó li uprizoriti Ganglovo dramatično sliko »Zadnji obisk«. Pooblaščenim smo izjaviti, da je brezplačna uprizoritev te igrice v dobrodelne namene (za »Rdeči križ«, za družine vpoklicanih itd.) sploh dovoljena vsakomur in ni treba posebe prositi dovoljenja. Igrica je natisnjena v listku »Slovenskega Naroda« z dne 23. septembra t. l., št. 226. Z rokopisom pa ne moremo nikomur postreči, kar tudi ni treba, ker je delce že tiskano.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.
Št. 1568/m. š. sv.

Razpis službe.

Na pomožnem oddelku za duševno zaostalo mladino na IV. mestni deški ljudski šoli je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 21. septembra 1914, št. 6528, stalno popolniti na novo ustanovljeno učno mesto s sistemiziranimi prejemki.

Zahteva se poleg kvalifikacije za stalno nameščenje na občin javnih ljudskih šolah tudi dokazilo o potrebni praksi na kakem otroškem vrtcu in pa na kakem pomožnem razredu za duševno zaostalo mladino.

Pravilno opremljene prošnje za zgoraj omenjeno učno mesto je vlagati pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta najkasneje do 28. oktobra 1914. Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri podelitvi ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski,
dne 30. septembra 1914.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na torčko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo :::::::::::::::::::: Franciškinska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, »MOJE PRVO BERILO«.

Učiteljska služba.

Pri Sv. Duhu pri Lučanah je razpisana učiteljska služba. Šola je trirazredna in je v I. pl. r. Prošnje do 15. septembra t. l. Učitelj, oziroma učiteljica dobi meblvano sobo, malo kuhinjo, klet in dve kladri bukovih drv.

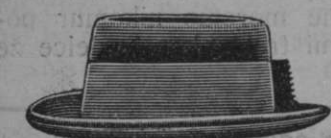
Knjigoveznica Anton Janežič Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Prva gorenjska razpošiljalnica IVAN SAVNIK Kranj

razpošilja na vse strani sveta najmodernejše in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvo vrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar. Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

Orgle, harmonije piana in pianina dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček
Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

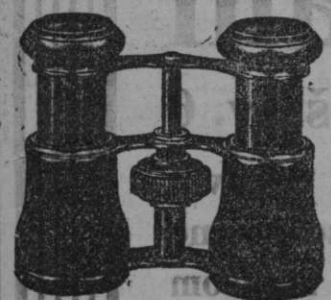
J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izlozbi 1. 1900 in na milenijski izlozbi 1896. Razun tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom "Tamburica", ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobranecv i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplomeri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goetz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono na ločim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim amstvom.
Promet do 30. septembra K 144.630.76

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3 popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve uvedenih znamk se ne odgovarja

Manufakturna trgovina J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarni.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učitelstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec

v Gorici

Tržaška ulica št. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmotiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijakke, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna tvrdka!! Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Veletgovina z železnino MERKUR

PETER MAJDIČ v Celju, Graška ulica 12

priporoča p. n. gospodom učiteljem, šolskim vodstvom in šolskim svetom svojo bogato zalogo raznovrstnega železninarskega blaga, kakor: peči za šole, železne hišne oprave in kuhinjske posode, vrtnih ograj, čebelarskega orodja in sploh vseh v železninarsko stroko spadajočih sredstev najboljše kakovosti, po najnižjih cenah. Postrežba točna.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700.000.000.—

Vlog „ 43.500.000.—

Rezervnega zaklada „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂%

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljše, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrske Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasniti daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, RadetzkystraBe 10.

Zaloga pohišstva in tapetniškega blaga

J. Pogáčnik mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.—

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta.

Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Zahtevajte najnovejši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik.